Bibliotek 1800

Mogens Klitgaard

Den guddommelige hverdag

Mogens Klitgaard

Den guddommelige hverdag

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Mogens Klitgaard: *Den guddommelige hverdag* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden (på udgivelsestidspunktet dog undtaget USA og Mexico). De indlejrede skriftfonte – hhv. fra URW Core 35-fontsættet og Charis SIL – anvendes under SIL Open Font License v. 1.1.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Mogens Klitgaard: *Den guddommelige hverdag* is based upon sources in the public domain in worldwide (at the time of publishing: except USA and Mexico). The embedded fonts – from the URW Core 35 font-set and Charis SIL – are used under til SIL Open Font License.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Udgiverens bemærkning

De i bogen anførte citater fra dagspressen, fra et tidsskrift, en brochure, et auktionskatalog o.s.v. er alle autentiske og af 1942.

Sommer .. 42.

Disse få og blege solstrejf mellem bygerne, disse skrigende løbesedler på aviskioskerne, denne kvalme luft, denne kvalme utålmodige uro.

Der ligger en grå, efterårsagtig dis over kanalerne og gaderne, luften er klam og himlen er grå. I en ring udenom disse kanaler og gader strækker byen sig til alle sider. Gader og huse. Forstædernes endeløshed. Fabrikker og værksteder. Byggegrunde og rækkehuse og villakvarterer. Med den samme himmel, de samme ansigter, de samme løbesedler, den samme kvalme uro.

Og udenom byen ligger landet. Jernbanelinjer, provinsbyer, landeveje, landsbyer. Rødstenshuse med små haver, købmandsforretninger og mejerier. To landeveje krydses og så ligger der en klynge huse, der bor lægen og der barberen; Børn med håret bleget af solen. Oppe ved smedens blir rutebilen standset af en mand. Vejret er gråt og klamt, men på pæonerne inde i haverne kan man se, at det er sommer. Til højre og venstre, foran og bagved strækker landet sig, roemarker og kornmarker, kartoffelmarker, er stykke med lucerne, store hvælvede bakkedrag, hegn og grøfter, sumpede drag med ellekrat, en ensom gård midt ude på det åbne land med vindblæste frugttræer. Og så en opkørt vej, der ender i en tørvemose, solbrændte nøgne overkroppe ved redskaber og maskiner, koner og børn der røjler, rastløs travlhed her midt i det store åbne stille land, mange menneskestemmer og maskiner, der hviner og rasler, stivvogne og dybe hjulspor i den regn-opblødte markvej. Og femhundrede meter derfra høres og

ses det ikke mere, igen stilhed og store vide drag, en lærkes sang og blå kornblomster inde i sæden, parrende guldsmede og en mariehøne på et græsstrå.

Bag en bakkekam ligger havet. Det er gråt som himlen. Der ligger en grusgrav og et teglværk, der ligger en stump granplantage og på skrænten ned mod stranden er der et fiskerleje. Der hænger garn til bødning, der står en tjæreovn og flade børe til at køre garnene på. Langs stranden er der store sten, men bag lejets høfde har der dannet sig en trekant sand, et par både er trukket derop og på høfdens sten sidder to mennesker i badekåber. I et skur overfor kroen kan man købe is og aviser. På skuret hænger løbesedler. En af okkupationsmagtens maskiner kommer drønende i lav højde over stranden.

Nordover, helt ude i horisonten, skyder et næs sig ud; det er bøgeskovbevokset, en sommermørk bøgeskov med vilde hindbær i lysningerne og stier, der blir brede og fortrampede ind mod byen, der er cykelspor i gruset og på steder, der er åbne mod havet er der bænke, hvor man kan sidde og se udover vandet, der er skåret navne i bænken og rundtom ligger der solbleget papir og cigaretstumper. Derinde ligger byen og havnen. Udefter strækker havet sig, det omklamrer hele landet. Det er gråt som himlen er det. Det var før en vej udefter, nu er det en mur.

1. BILLEDE

Den blå butik.

Det vil ikke blive sommer iår. Hvis det ikke er gråvejr, er det bygevejr og man kan være sikker på, at hvis man en morgen lar frakken blive hjemme, må man ta sporvognen hjem efter kontortid eller finde sig i at stå i læ i en port og se sin fritids kostbare minutter rinde bort.

Sålænge man sidder på kontoret, kan det sådan set være ligemeget, hvordan vejret er, en byge kan ligefrem gi en en slags tilfredsstillelse, luften blir mørk i kontoret og vandet driver ned over ruderne og man tvinger sig til at tænke, at det nu alligevel er synd for dem der er på ferie, men mener det ikke helt ærligt. Jo, hvis man så var sikker på at få fint vejr i sin egen ferie, men det skal man vist ikke regne for stærkt med.

Allerede imorges noterede man sig, at afdelingschefen var i tåleligt humør. Det er han gerne et par gange om ugen, men som regel ebber det ud allerede før frokost. Det blir en vanesag for en at følge afdelingschefens humørsvingninger med den største agtpågivenhed, det har sin store praktiske betydning at være à jour. Det blir en vane og selvom man ikke har set afdelingschefen den dag, kan man med meget stor sikkerhedsprocent følge hans humørs kurve, den ligger sådan set i luften, i måden personalet opfører sig på, og den står skrevet i ansigtet på dem, der kommer ud fra hans kontor.

Det er sommerferietid, men da vejret er surt, mærkes det kun på de tomme pladser og en mere end sædvanlig ulyst til at bestille noget. Skrivemaskiner og regnemaskiner og støvregn

udenfor. 1 time og 18 minutter til frokost, i besvarelse af Deres ærede, niogenhalv dag til sommerferien, og skal vi herved tillade os at henlede opmærksomheden på, den varmeregning slår hele ferien i smadder og hvis det er rigtigt med Erna kan vi simpelthen ikke klare den længere, alene pengene til klinik og barnevogn; afdelingschefens silhuet på den matterede rude; for selvom Ernas 125 kroner ikke er alverden og en hel del af det går til formiddagshjælpen og de udgifter der nødvendigvis opstår, når man skal sidde på et kontor og være pæn og til sporvogn og sådan noget, så kan det jo nok mærkes, hvis hun nu mister det. Rent bortset fra hvad det koster at ha et barn nutildags og det er jo ikke til at tænke på at få det taget bort, for det første koster det en del penge kontant og for det andet er det farligt, hvis man ikke kan få en læge til det. Skrivemaskine og fakturaer og regnskabsopgørelser. 1 time og seks minutter til frokost. Men måske er det falsk alarm med Erna, det har det været tit før og der er kun gået tre dage over og gud give man sad lidt anderledes i det, det ville jo være aldeles vidunderligt med sådan en lille fyr. I besvarelse af Deres ærede. Hvis man så kunne få en billigere lejlighed, men der er jo sådan en mangel på lejligheder nu at man må være glad man overhovedet har en. Der kommer Fagerlund med en ny dynge opgørelser og det skal nok passe det er landforretninger allesammen, de satans landforretninger, der fører alt muligt djævelskab, der ovenikøbet har forskellige priser på de samme varer. 1 time og fire minutter.

Afdelingschefen hedder Dreyer og er af den moderne type, der hverken benytter pincenez eller stiv flip. Han er knap fyrre og har noget med det højre øjenlåg der dirrer, når han skal

koncentrere sig om noget, men er ellers en robust mand, der har sejlbåd og interesserer sig for at fiske, han var stud. polit., men dumpede og kom ind i sæbebranchen og er gift med en svagelig kone med sart teint, der ikke kan tåle søluften. Han er en rolig mand med en undertone af irritation, der måske skyldes en utålmodighed, han ikke kan definere og derfor ikke tilfredsstille. Han tror at hvis han kunne komme på en lang rejse ville det forta sig. Måske så det infame med øjenlåget også ville forsvinde. Af og til går han på bar, hvad hans kone er godt tilfreds med, da hun har rigeligt af hans robusthed og kun spekulerer på at unddrage sig den. Måske hendes svagelighed kun er et skjold mod ham, der er blevet vane. Når han har været på bar og har afreageret sine drifter, er han gerne afbalanceret det meste af et døgn. I begyndelsen morede sæbebranchen ham, men han er forlængst ude over det stadium. Særlig de små krige, forretningsudviklingen førte med sig havde livet ham op, men efterhånden erkendte han, at de jo næppe kunne kaldes krige, når den ene part uvægerlig måtte sejre hver gang.

Nu er støvregnen holdt op og oppe over hustagene er der et stykke med blåt. Midt i det blå driver en lille sky afsted for fulde sejl. Der er kommet lidt vind og det er den, der har drevet støvregnen bort. Synet af den lille sky gør ham urolig og opstemt, han rejser sig fra stolen med behersket ro, står lidt og ser ud ad vinduet og går så igen hen til stolen og kigger stående ned på sit arbejde, mens han tænder en cigar. Sætter sig så ned og stirrer åndsfraværende på en flue, der har sat sig på datokalenderen. Den dumme lyd fra kontordamens silkestrømper, da hun lægger det ene ben over det andet, får ham tilbage til papirerne foran sig, han gør en

blyantspåtegning og rækker hånden ud efter næste sag, noterer navnet og siger om frk. Jørgensen ville være venlig at skaffe ham papirerne på vedkommende. Hun lægger dem foran ham og tilføjer høfligt, at repræsentanten for vedkommende by er på kontoret, hvis afdelingschefen ønsker at tale med ham. Han blader lidt i papirerne og siger at det er udmærket.

Lidt efter kommer repræsentanten. Uden at se op spørger afdelingschefen, hvordan det egentlig er med den forretning der, N. P. Jørgensen.

Tjae, – siger repræsentanten, – hvordan er det; han ska nok ha en omsætning på omkring 50.000, måske noget mere, måske en tres-halvfjers. Hvis man anslår efter det han køber hos os, skal det nok ligge der omkring. Det er en pæn butik og den ligger godt, han er alene om hele det nye kvarter i østenden. –

– Har De prøvet at føle ham på tænderne? –

– Næ, ikke sådan direkte –

– Godt så snak med ham næste gang De kommer derover.

– Han hører ikke til dem, der går lige til biddet. Det er en lille god forretning, han skylder ikke nogen noget og betaler sine regninger til forfaldstid; det blir nok svært at interessere ham, han er en uafhængig mand og sætter pris på, at det er hans egne sager han beskæftiger sig med. –

Afdelingschefen har svært ved at holde sine tanker ved arbejdet. Det lille, blå stykke himmel er blevet større, der er flugt over skyerne og nu skinner solen på det våde tag på naboejendommen.

– Jeg kan godt snakke med ham, – sir repræsentanten, – men jeg tror jeg så nogenlunde kender hans indstilling, jeg har

handlet med ham i femten år eller deromkring. –

– Femten år –, sir afdelingschefen distræt og ser ud somom han sidder og spekulerer over, hvordan det mon må være at besøge sæbeforretninger i Østjylland i femten år. Så kigger han igen i papirerne, blader i regnskaberne og sir så, at vi har jo en forretning på stortorvet, hvordan det mon ville se ud, hvis man satte priserne ned der.

– Det ville ikke betyde noget særligt, sir repræsentanten. – Østenden er en bydel for sig selv og ligger temmelig langt ude. Nogen vil der selvfølgelig altid være, der vil ta turen ind til stortorvet, men det vil ihvertfald ikke være nok til at slå N. P. Jørgensen ud.

Om Jørgensen har formue?

Nå sådan egentlig formue har han vel ikke men lidt at stå mod med har han vel nok. Han har en søn der læser til læge herovre i København og det sluger jo altid en del af overskuddet. Næ penge i den forstand har han vel ikke, men at der ryger nogle kunder til stortorvet kan vist ikke gøre det.

– Hvis han har en søn der læser til læge, vil han nok være utilbøjelig til at sætte det hele overstyr. Klem ham lidt, sig at vi påtænker at åbne en forretning i østenden, hvis han ikke vil gi sig og forklar ham de fordele han opnår ved at lade os blive eneleverandører. Slå lidt på at der jo er ved at blive knapt med varer og at man ikke kan fortænke os i, at vi først og fremmest forsyner vore egne udsalg. –

Nu er det strålende solskin udenfor. Afdelingschefen går hen og åbner vinduet. Over hustagene er der blåt over det hele med små flokke af drivende skyer højt oppe.

Repræsentanten står der stadigvæk.

Afdelingschefen bider spidsen af en cigar og vender sig. Der er trangt på det her kontor.

– Og så kom ind og fortæl mig lidt om det, når De kommer til byen igen. Have à cigar?

En kraftig sydøstlig Vind gav de Tusinder af Brandbomber en uhyre Virkning, og de lagde sig som et Haglvejr over Byen. Atter og atter flammede nye Brande op. En Fuldtræffer formindskede Vandtilførslen. Sprængog Minebomber gjorde Indhug blandt Indbyggerne, der kæmpede mod Flammerne og trods Splinter fra Luftværnsskytsets Granater fortsatte med Redningsarbejdet. Næsten tre Fjerdedele af de Mennesker, der omkom i denne Nat, faldt som Offer for Ilden. Selv efter at Solen var staaet op, gjorde Røgen fra de Tusinder af Brande. hvoraf Halvdelen var Storbrande, Himlen mørk over den gamle By. Mange Gader var fulde af Ruin- og Stendynger, saa hverken Kørende eller Gaaende kunne komme frem. Rundt om flammede Baalene endnu. Rædselsnatten havde givet Plads for Rædselsdagen.

2. BILLEDE

Agnete.

Da han havde været på gården i tre dage, blev han sendt ned i engen for at rive høet sammen. Jensen skulle til byen den dag og gik i sit pæne tøj ude i gården og ventede på rutebilen. – Hvis du når at få det hjem i formiddag, kan du gå i roerne efter middag, – sagde han. Trods det nye tøj hjalp han ham med at få hesteriven ud af vognporten og få Polly spændt for.

Da Mathias kom ned i engen så han, at de var begyndt at slå hø hos naboens på den anden side af åen. Der var to mænd og en pige. Pigen havde et rødt, blomstret tørklæde om hodet. Hun havde et tyndt bluseliv på, der sad stramt, så brysterne aftegnede sig tydeligt. Det så ud somom hun var nøgen under bluselivet. Mathias kunne ikke få sine øjne væk fra det bluseliv. Han skammede sig lidt over det, følte at han gjorde noget ufint og foragteligt; han havde en fornemmelse af, at hvis mændene derovre kunne følge hans blik ville de med rette sjofle ham. Alligevel trak dette bluseliv bestandig hans øjne til sig, synet af de runde bryster, der aftegnede sig så tydeligt gennem det tynde stof, elektricerede ham. Han havde aldrig før følt sig så mærkelig tilpas, han følte sit hjerte slå og han passede sit arbejde så mekanisk, at han blev overrasket, da han så at han allerede havde kørt hesteriven tre gange frem og tilbage. Da han fjerde gang kørte ned mod åen, var pigen helt nede ved åens bred og idet han drejede, vendte hun sit ansigt mod ham og han havde aldrig set noget så dejligt. Da han vendte for at køre ned

igen, så han at de var på vej hjemover. De var et godt stykke væk, men det røde tørklæde lyste op midt i det grønne.

Lidt senere standsede han hesten og satte sig nede ved åen og så over mod det sted, hvor hun havde stået, da han så hendes ansigt. Lige der stod hun, da hun drejede hodet. Han prøvede på at fremmane billedet af hende. Han mere følte billedet end så det. Brysterne, de solbrune arme og det dejlige ansigt. Han tændte sig en cigaret og lagde sig ned i høet.

Ved middagstid var han kun halvt færdig med engen, han spændte Polly fra og trak den hjem og da han havde spist, tilbragte han middagsstunden omme ved laden med at sidde på huggeblokken og stirre over mod nabogården for at se et glimt af hende. Istedetfor at sove til middag.

Om eftermiddagen var der ingen på den anden side åen. Han masede på for at indhente det forsømte, men sparede det nederste stykke ved åen for det tilfældes skyld, at de skulle komme. Sent ud på dagen kom pigen alene. Da han så hende komme ud fra gården og dreje ned ad markvejen sprang han af riven og gik ned og satte sig i ellebuskadset, der groede helt ud i vandet. Han følte sig ophidset og urolig og tændte en cigaret.

Da pigen kom ned i nærheden af åen, så det ud somom hun gik og ledte efter noget, de havde glemt om formiddagen. Hun gik langsomt og med bøjet hode og standsede af og til og så sig omkring. Hun har ikke set mig, tænkte han, men slukkede alligevel ikke cigaretten. Da hun havde været et stykke oppe over marken, kom hun lige ned mod, hvor han sad. Det bankede i hans pulsårer og han stirrede spændt på hende; ansigtet, håret, de bare arme og brysterne. Da hun var lige ud for hvor han sad, så hun pludselig lige på ham og da han bare

stirrede på hende, sagde hun kort *Goddag*, drejede hodet og gik videre.

Han mærkede at cigaretten brændte hans fingre og slap den. Hun gik igen op over marken og pludselig bøjede hun sig ned og samlede noget op og gik så lige op mod gården.

Idet samme blev han klar over, at der stod nogen lige bag ved ham. Det var Jensen. I sit nye tøj.

Hva fanden sidder du og laver her dreng?

Mathias sprang op og stod og vidste ikke hvad han skulle sige. Lige for foden af ham lå cigaretstumpen og røg endnu.

– Så herren har sat sig hen for at nyde udsigten og få sig en smøg.

Men da Mathias bare stod der uden at sige noget, blev der ikke mere ud af det i den omgang. Jensen hørte til dem, der hurtigt blir trætte af at være forarget. Havde måske bare syntes han havde en vis pligt til at være det. De fulgtes ad hen til hesten. Jensen mumlede at nu kunne de ligesågodt holde fyraften med det samme og hjalp ham med at spænde fra. Og sagde noget om, at han jo havde set hesten stå der alene i engen og var gået ned for at se, hvad der var på færde.

Men så om Søndagen, lige efter middag, da Jensens søster, der styrede hus for ham, var kørt afsted på cykel for at besøge noget familie en mils vej borte, skete der følgende. Søsteren havde smurt deres aftensmad og sat den i spisekammeret med tallerkner over og sagt at der stod kaffe på komfuret til at varme. Mathias havde taget hendes cykel frem og havde pudset den lidt og da hun kom og spændte kurven fast på styret, havde hun givet ham en pakke cigaretter, som han tog imod på en akavet måde, fordi det var så underligt at se hende med nøgne

arme helt op til skulderen. Da hun var kørt stod han lidt i gården og gik så over og kravlede op på høstænget for at ligge der og tænke på det han godt kunne li at tænke på.

Da han havde ligget lidt, hørte han Jensen komme ind i laden. Han hørte, at Jensen flyttede en skovl og tænkte at han skulle til at gå og rode med et eller andet, som han så tit gjorde i middagsstunden, men lidt efter begyndte Jensen at kravle op på høstænget. Uvilkårligt gjorde han en bevægelse. Jensen standsede: Er det dig, Mathias. Ja –, svarede han og syntes det var underligt; Jensen havde jo set ham gå ind i laden.

Lidt efter var Jensen oppe og tumlede rundt i halvmørket.

– Hvor ligger du? –

– Jeg ligger her –.

Jensen lagde sig ned ved Siden af ham i høet.

– Nå, så du har lagt dig herop. –

– Ja, sagde Mathias.

– Du ville måske sove? –

– Næh, det er såmænd ligemeget. –

Lidt efter sagde. Jensen noget om, at det var jo sag helvedes varmt, høstænget var snart det eneste sted man kunne holde ud at være.

Så sagde Mathias, at det var rigtig nok, den var godt varm idag. Og i nogle minutter var der ingen, der sagde noget.

– Nå, – sagde Jensen pludselig, – det var det jeg tænkte på, om vi mon ikke skulle la alt det andet ligge og så se at få resten af høet ind, man ved jo aldrig hvor længe vejret holder. Vi må hellere ta fat på det straks imorgen tidlig. Jeg var nede om åen i formiddags, Frederiksens er færdig med deres. Hvordan går det med hende Agnete?

Mathias vidste ikke, hvem Agnete var.

– Sludder dreng, den kan du ikke lave med mig –.

Men det er sandt, Mathias ved ikke hvem han mener.

– Gu ved du så, – sir Jensen skarpt, det var hende, du havde generalforsamling med den dag, jeg kom ned til åen og du sad og smøgede den nede i ellekrattet. –

Mathias føler i halvmørket, at han blir varm i kinderne. Hun hed Agnete. – Nå hende –, sir han lavmælt. Han vidste ikke hun hed Agnete, han har aldrig talt med hende.

– Nej –, svarer han og forklarer, at hun var nede ved åen for at lede efter noget, de havde bare sagt goddag, naboens havde arbejdet dernede om formiddagen og så havde de glemt en eller anden ting dernede.

– Ja, den er go –, sir Jensen, – så hun var nede og lede efter noget. – Og så ler han hånligt: Tror du på den?

– På hvaforen?

– På den, at hun var nede for at lede efter noget. –

Hvor vil Jensen hen med alt det. – Jeg så hun gik og ledte, og så samlede hun noget op og gik hjem. Hvad Jensen mente? –

– Jeg mener selvfølgelig, at hun havde set dig om formiddagen og så gik hun derned igen for måske at komme til at snakke med dig. Du er jo en køn dreng.

Tanken er overraskende og vældig. Om den bare havde været sand. Men der er Jensen nu alligevel helt gal på den. – Næ, sir han og ler, hun har såmænd dårligt nok set mig. –

– Hun ser sgu ellers godt ud, hva –, sir Jensen og puffer ham med albuen i siden. Sikke en krop, der sidder på hende. Hende sku du ha liggende her i høet ved siden af dig.

Trods sin uvilje mod Jensens pladder fylder fantasibilledet ham hurtigt og varmt, tar ham i besiddelse, gennemtrænger hans hjerne, hans blod, hans krop. Detalje efter detalje står så skarpt for ham somom hun var her og han mærkede hendes varme mod sig. Det røde tørklæde, de blå øjne i det dejlige ansigt, munden, de bare arme med den fine hud, som huden på Jensens søsters arme, bare endnu finere, – det tynde bluseliv og de runde bryster, der fylder det.

Han drejer sig uvilkårligt i høet. Føler sig besværet og stakåndet. Ligger og stirrer op mod bjælken med spindelvævet og har næsten glemt Jensen.

– Hvorfor gør du ikke alvor af det og tar hende –, sir Jensen. Han sir det lidt hæst; ligger på den ene albue og betragter Mathias ansigt. – Når hun nu er varm på dig og gerne vil i lag med dig –.

Mathias rykker til. *Hva* sir han og strejfes af tanken, at Jensen er simpel. Dette mærkelige ukendte, en undergang man ikke kan omfatte med tanken, dette under: "tar hende".

Nu har Jensen lagt sig ned igen. Mathias kan mærke ham lige ved siden af sig. – Men du *har* måske haft hende –, sir han henkastet, – Jer unge mennesker kan man jo ikke blive klar på, I går så stille med det, du har måske ligget med hende den eftermiddag nede i ellekrattet. –

Mathias svarer ikke. Hvor vil Jensen hen med alt det. I det samme mærker han, at Jensens hånd er kommet til at ligge på hans knæ og fyldes med ubehag. Han prøver at flytte sig, men Jensen flytter sig også og ligger nu klos op ad ham. Nu rejser Jensen sig igen op på albuen og bøjer sig ind over ham: Ta dig ikke af alt det sludder, jeg sir. –

Mathias svarer ikke og stirrer på bjælken.

– Jeg har vel ikke såret dig –, sir Jensen og klapper ham på kinden. Rent instinktmæssigt rejser Mathias sig hurtigt op. Instinktet har fuldkommen opfattet noget, han ikke ville være istand til at forklare med ord.

Han står der i høet der gir efter så han er ved at falde. Han føler sig usikker og er ophidset og urolig. Så sir han, så behersket han kan: Nå jeg tror jeg vil gå ned. –

Da han kommer ud i gården i solskinnet dunster det hele bort som noget han har bildt sig ind. Solen står lige over hans hode og det er bagende varmt. Han hører Polly sparke ovre i stalden. Det lyder så voldsomt, fordi alt ellers er så stille. Som om gården var uddød. Ovre ved slibestenen ligger den grå kat og sover.

Den næste aften mødte han hende. Det var efter de havde spist, han havde taget sin nye jakke på og var gået op over kirkebakken. Han kendte ingen i landsbyen. Ved indkørslen til den store røde gård stod der en gruppe unge mennesker, der var også et par piger imellem dem. Han ville gerne ha set på dem, men så lige ud. Da han nærmede sig klyngen, tav de. Han sagde mut godda ligefrem for sig, og en af karlene svarede godda, men ellers var de tavse til han var kommet et stykke forbi dem. Han ville gerne ha sluttet sig til dem, men kunne jo ikke gå hen til dem, når han ikke kendte dem. Da han var kommet lidt forbi, hørte han en af pigerne le ad noget en af dem havde sagt. Mon det var ham, de lo ad. Han følte sig varm i øreflipperne og gik hurtigt uden at se sig om.

I vejsvinget ved kirkegården så han to piger komme cyklende imod sig. I samme sekund så han at den ene af dem var hende,

det gav et stød i ham og han så hende dårligt nok. Da de passerede ham, råbte hun: Goddav du! Og han svarede: Goddav igen, – uden at vide at han gjorde det. Så gik han videre og standsede ikke før vejen drejede ved kirken og de ikke længere kunne se ham, hvis de skulle vende sig om. Da han så der kom nogle flere cyklende nede ad vejen, tog han en cigaret frem og tændte den og lod somom han stod og så på noget ude i horisonten, der interesserede ham.

Hun havde altså kendt ham. Hun var den eneste her i landsbyen han kendte. Når man så bort fra Jensens altså. Og den måde hun havde hilst på ham var ikke som de andre ville ha gjort det, hendes stemme var så pæn og hun så alvorlig ud selvom hun smilte. Hun var ikke nogen almindelig bondepige. Måske var hun fra byen og datter af store folk, der var jo piger af den slags der tog ud og arbejdede på landet. Hun var måske datter af en rig gårdmand og forældrene ville ha hun skulle lære landvæsen.

Nu var hun altså hjemme, eller måtte være det om et øjeblik. Men han kunne jo dårligt gå den vej nedefter, hun havde jo set, han gik den modsatte vej. Hun var nok en atten år, så hun var ældre end han. Men han så ældre ud end han var og hvis hun spurgte ham ville han sige, han var attenethalvt. Næste gang han traf hende ville han spørge hende om et eller andet, så de kunne komme til at tale sammen.

Og så samme aften kom han til at tale med hende. Han var drejet ned ad markvejen bag kirken og rundt om husmand Jørgensens hus for at undgå at komme forbi den røde gård på tilbagevejen. Når han kom hjem på denne tid hændte det, at Jensens søster bød ham på kaffe. Han gik ind i køkkenet, men

hun var allerede gået iseng. Der var ild i komfuret endnu og der lugtede somom hun havde bagt brød. Han drak en slurk vand og slentrede af igen, drev ned over markvejen til broen, der gik over åen. Hvis han gik over den og op på højen, ville han kunne se lige ned i hendes gård. Han gik bagom op på højen og satte sig på en stor sten, mellem træerne kunne han se lige ind i gården. Klokken var henad halvelve, men det var helt lyst, månen var så bleg somom den bare var en lille løsrevet sky. Der var mange myg, men han ville ikke ryge. Hvis nu Jensens søster havde givet ham kaffe, ville resten af pakken være røget iaften.

Af og til hørte han stemmer nede fra gården og der var nogen, der skramlede med en vandspand. Pludselig så han hende, hun kom balancerende med et vandfad og slog det ud ved gavlen af huset. Hun havde ingen tørklæde på, men det var hende. Hun havde måske vasket sig og var ved at gå iseng. Var han bare kommet lidt tidligere, havde hun måske skullet ha været over og hente vand, brønden lå helt over mod højen.

Men et øjeblik efter skete der netop det, at hun kom gående ud fra gården med en vandspand. Han gik så langsomt han kunne ned fra højen uden at se i retning af gården og da han nåede ned på vejen, gav han sig til at slentre hjemefter uden at vende sig om.

– Hallo! –, råbte hun og da han vendte sig, vinkede hun med den ene arm og råbte: Goddav igen!

– Goddav –, svarede han og blev stående. Hun vinkede igen og smilte, mens hun fortsatte hen mod brønden.

Så faldt det ham ind, at nu måtte han handle. – Hør, et øjeblik –, sagde han. De kunne vel ikke gøre mig en stor tjeneste? –

– Jo –, svarede hun og blev stående, mens han gik hen imod hende.

– Det var bare det –, sagde han, – at jeg var ude og gå en lille tur og så ville jeg ha mig en smøg, men opdagede at jeg ikke havde nogen tændstikker. De har vel ikke nogen? –

– Næ –, lo hun, – jeg går skam ikke sådan med tændstikker på mig, men hvis De vil vente til jeg har været inde med vandet, skal jeg komme med nogen.

– Så skal jeg pumpe spanden fuld for Dem, mens De går ind. –

Han planlægger, at når hun kommer tilbage, vil han sige til hende, om de så er blevet færdige med høet nede ved åen. For at få en samtale igang. Men da hun kommer og han har fået ild, sir hun at han er nok ude og gå sig en aftentur.

Ja –, svarer han, – det er jo ikke til at komme iseng, når det er så lyst. –

Så blir der en pavse, men lidt efter hjælper hun ham igang med noget andet. Og da de er nået så langt, at hun har spurgt hvordan det er at være hos Jensens, tar han mod til sig og spør om de ikke skal sætte sig lidt op på højen. Det går vist ikke, sir hun, de kan nok ikke forstå derinde, hvor hun blir af.

– Å skidt, – sir han og er kæk, – natten er da ens egen –. Men i samme øjeblik han sir det, blir han nervøs for at han er gået for langt, hun er jo ikke nogen almindelig pige og nu har han måske stødt hende. Og måske er det fordi hun er så helt igennem fin, at hun ikke lar sig mærke med noget, men bare står og smiler til ham og sir at nej det går ikke, det er for sent iaften.

– Men måske kan vi træffes en aften, spør han og er ikke spor kæk.

Og det vil hun gerne.

– Hvordan imorgen aften? –

Nej imorgen går det ikke, men på Fredag.

Og da hun sir godnat til ham, rækker hun ham hånden, den er lille og varm og der går en varm bølge gennem ham ved at røre hende.

Og da hun er gået, står han længe og ser på gavlen. Der er så stille og ensomt i tusmørket, og det kunne for den sags skyld være noget, han bildte sig ind, at han virkelig havde snakket med hende og at hun havde lovet at møde ham på Fredag aften.

Torsdag aften lånte han et strygejern af Jensens søster og pressede sine bukser. Det var den varmeste aften det havde været endnu og han blev svedt af at stå og mase med bukserne. Han postede en spand vand, trak skjorten af og stak hele hodet ned. Han tænkte senere på, at hvis det ikke havde været så varmt netop den aften, kunne det hele været gået helt anderledes. Da han havde fået tøjet på og havde tændt sig en cigaret, stod han først lidt ude ved vejen og da han blev ked af det, slentrede han ned ad markvejen mod åen og satte sig der og så på vandet der drev forbi. Det var en af de aftner der bare skulle slås ihjel og overstås. Lidt efter tog han skoene af og smøgede bukserne op og satte sig på brinken hvor han kunne ha fødderne nede i vandet. Det kølede lidt, men blev hurtigt kedeligt. Hvis han gik udenom ellekrattet og over marken kunne han komme ned til broen, så kunne han følge stien langs åen ned til vadestedet. Hvis der ikke var nogen at se der, kunne

han så smide tøjet og ta sig en dukkert, Jensen havde sagt at der sommetider var nogen, der gik i vandet der.

Da han kom i nærheden af vadestedet så han, at der stod to cykler opad hinanden. Den ene var en damecykel. Lidt efter kunne han høre, at der var nogen der lo og pjaskede med vand. Han gik forsigtigt nærmere, der lå deres tøj i to bunker. Sivene var høje, så han kunne ikke se dem, men han kunne høre at de var lige tæt ved. Lidt længere fremme var der et hul mellem sivene og da han kom derhen, kunne han se dem. Den ene af dem var Agnete og den anden en mand han ikke kendte. Han blev stående uden at bevæge sig. Jo det var Agnete, nu vendte hun ansigtet denne vej igen, det var Agnete. De havde ingenting på. De var helt nøgne. Han fik en frysende fornemmelse over hele kroppen. Hun stod i vand til midt på lårene og var helt nøgen. Nu drejede hun sig om med front lige mod ham og han så hende. Nu kom manden hen mod hende og væltede hende omkuld i vandet. Hun lo og hvinede og da hun kom på benene igen, løb hun fra ham og helt ind til bredden. Hun havde en stor brun plet på den ene lænd. Det var et modermærke. Det var så stort som –, som en valmueblomst.

Hvis han blev her, ville de snart få øje på ham. Han gik tilbage. Forbi de to bunker tøj, der lå lige ved siden af hinanden. Og forbi cyklerne.

Fredag aften gik han ikke for at møde hende og besluttede igen, at nu skulle det være alvor med det engelske. Dennegang skulle det være alvor, hvis man læste en halv time hver aften, kom man langt i løbet af to måneder. Han sagde jatak til kaffe og tog den med over på Værelset, fandt "100 timer i Engelsk" frem og ville ikke tænke på noget andet. En halv time hver aften

i tre måneder var det halve af bogen, han slog op midt inde i bogen og sagde til sig selv at sidst i September ville han kunne klare det der stod der. Det var alligevel en pokkers tanke. Men hvis han tog en time hver aften, ville han være færdig med bogen til den tid. Så kunne han sige ja til, hvis nogen spurgte om han kunne Engelsk. Han kunne sagtens ta en time hver aften. Desuden var bogen inddelt i timer og det var meningen, man skulle ta en time hver aften.

Men det gik ikke. Hadet kunne ikke tvære billedet af den nøgne pige ud, det blev snarere skarpere. Det ophidsede ham og da han blev hidset op, så han hende endnu tydeligere som hun stod der helt inde ved bredden. Brysterne, det våde hår, lænderne og det store modermærke på den hvide hud. Armene var solbrændte og benene var solbrændte fra knæene, men ellers var hun hvid. Det var somom han ikke mere tænkte på hendes ansigt, efter at ha set hende i åen. Han skulle ha taget deres tøj med sig og smidt det væk, så havde hun måttet vedgå sin skam.

Så pludselig så han hendes ansigt for sig. Som han havde set det, da han stod og talte med hende ved brønden. Øjnene og den fine brune hud og det lyse hår og munden. Og smed sig hen på sengen og gav efter. Da han rejste sig for at gå ud før han gik iseng, brækkede han sig. De pressede bukser hang over stoleryggen.

Da han næste dag kom ud i marken, var han allright igen. De var gået igang med roerne igen og Jensen var selv med. De fulgtes ad ned gennem rækkerne og Jensen kunne ikke holde trit. Men da de gik hjem til middag kom det hele igen og han spiste næsten ingenting.

Senere gik det bedre, indtil han fik den tanke at han havde gjort hende uret. Måske havde hun fået besøg af en bror, og da det var så varmt, var de gået ned og havde taget sig et bad. Men selvfølgelig var det noget sludder; en bror og en søster går ikke nøgne sammen i vandet i den alder. Selvom de måske ikke havde nogen badedragter, så ville de ha beholdt underbukserne på. Folk på landet gik ganske vist tit i vandet nøgne, men alligevel. Han erindrede med væmmelse mandens nøgenhed, som han havde set lige så tydeligt som pigens.

For det var vel hende? Han kunne ha taget fejl, der var mennesker, der lignede hinanden, så man kunne ta fejl. Vrøvl, han havde ikke taget fejl, han kendte det ansigt godt nok og hun var lige tæt ved ham, da han så hende. Desuden var det hendes bevægelser. Og hendes latter.

Da han nogle dage senere stod ude ved indkørslen, så han hende komme oppe på vejen. Hun var alene. Da hun så ham, vinkede hun øjeblikkelig til ham og gik hurtigere. Han vinkede ikke igen og gik straks ind. Da han kom ind i gården faldt det ham ind, at hun kunne være fræk nok til at komme ind og spørge efter ham og så ville Jensens måske gi sig til at lede efter ham og han ville ikke kunne undgå det. Hans hjerte hamrede. Han gik hurtigt ned ad markvejen og satte sig bag et af de stynede piletræer, hvor han ikke kunne ses fra gården.

Men hun gik ikke ind og spurgte efter ham. Mellem træerne kunne han se indkørslen. Hun stod lidt der og så ind i gården og så gik hun videre. Han kunne næsten ikke trække vejret. Hvis han var blevet derude, havde han have stået og snakket med hende og kunne ha fået vished, om det var hende han havde set i åen. Sludder han havde jo vished. Men så havde han

kunnet sige hende sin hjertens mening om hende. At hun var en ludder og at han ikke ville røre ved hende med en ildtang. Og at nu kunne hun gå hjem og hore videre med hvem hun havde lyst. Selvfølgelig forstod hun ikke et levende kuk af det hele, hun vidste jo ikke at han havde set hende i åen. Hun troede måske han havde været forhindret eller sådan noget. Måske var det bedst, hvis han kom til at snakke med hende og ga hende besked.

Han sprang hurtigt op og gik ind og tog den nye jakke på. Han havde ingen cigaretter, men måske Jensens søster ville gi ham et par stykker. – Ska du da ud og gå –, spurgte hun. – Nåe –, sagde han, han ville bare drysse lidt ned ad vejen.

Men han kom helt op forbi kirken uden at se hende. Måske var hun gået hjem over broen. Der ville ikke være noget mærkeligt i, at han gik den vej, han gik så tit der ned over om aftnen. Hun kunne tro han var gået den vej ned, da han så hende fra indkørslen. For at undgå hende. Så ville det se ud, somom det var hende, der rendte rundt for at opsøge ham. Det gjorde hun måske også. Hun troede måske hun kunne gøre lige hvad der passede hende og såsnart hun viste sig, ville han falde til patten igen og glemme det hele. Hun troede måske at han gik og var syg efter hende. Så ville hun bli klogere, når han ga hende besked.

Han nåede ned til broen uden at se hende. Rende over på hendes enemærker ville han nu heller ikke, så da han havde stået lidt der, drejede han tilvenstre ned langs åen mod ellekrattet.

Og da han kom gående der ad den smalle sti forbi krattet, hørte han pludselig hendes stemme lige ved:

– Goddav du! –

Hun sad i en lille lysning inde i krattet. Hun havde vendt sig om mod ham; hendes ansigt var alvorligt. Hun havde den samme bluse på som den første dag han så hende.

Han var standset, da hun råbte, men uvilkårligt vendte han sig nu og gik videre. Nu råbte hun igen:

– Vent lidt! –

Og da han standsede og vendte sig om, fortsatte hun:

– Hvad er der i vejen med dig. Hvorfor vil du ikke tale med mig? –

Han gik tilbage. Da han var nået helt hen til hende, sa han:

– Vi to har vist ikke noget at snakke om. –

Hun sidder der og ser op på ham, det ser ud somom hun er ked af det, men måske spiller hun bare komedie. Han kan se hende ned i halsens udskæring, men hvad kommer det ham ved, når det han kan skimte er allemandseje.

Alligevel forvirrer det ham, udskæringen, den fine hud, det søde ansigt, han ser til den anden side, tar en cigaret frem og tænder den. Og sir så ligegyldigt:

– Hvad vil du tale med mig om? –

– Jeg begriber ikke et kuk –, svarer hun, – hva går der af dig? Hvorfor er du sådan?

– Hvordan? –

– Og hvorfor kom du ikke i Fredags? –

– Nå, næh –, sir han og ser stadig bort.

– Hvorfor kom du ikke? –

Så ser han lige på hende: Fordi jeg ikke bryder mig om at trænge ind i andre forhold. –

– Hvad er det for forhold, hvad mener du? –

– Mellem dig og din kæreste. –

– Hvadfornoget –, sir hun heftigt, – hvad er det for noget vrøvl. Jeg har ingen kæreste. –

– Jo, du har, – sir han og ser bort. Og så pludselig ser han lige på hende igen og sir: Jeg troede dog idetmindste, det var din kæreste, du badede sammen med nede i åen i torsdags. Men det gør du måske med hvem, der tilbyder sig. –

Hun sidder lidt og er målløs. Så sir hun langsomt: Jeg ved ikke hvor du har det sludder fra, jeg har ikke været nede i åen og bade med nogen. –

Han står lige over hende og ser hende ned i ansigtet. Hendes blik er roligt og klart.

– Jeg så dig –, sir han så. – Jeg stod på stien ligeved og så dig. I havde ingen badetøj på; I var nøgne. –

Hun ryster på hodet: Det er dog det værste pladder, jeg har hørt. Du må tage fejl af mig og en anden.

Og da han stadig står og ser skeptisk på hende, sir hun: Jeg forsikrer dig, at du har taget fejl. Hvornår skulle det ha været?

– I Torsdags! –

– I Torsdags –, sir hun og rynker panden, – lad mig se, i Torsdags. – Så pludselig klarer hendes ansigt op: I Torsdags var jeg ude og cykle med Ellen. Det kan hun bevidne. Hun ler lettet: Der kan du se, du har taget fejl. – Så blir hun alvorlig igen: Det vil altså sige, at hvis jeg ikke havde været ude med Ellen, ville du til dine dages ende ha troet det. –

Men han er endnu ikke overbevist. Han står der og ved ikke hvad han skal tro. Kan ikke finde ud af det.

– Har du flere cigaretter –, spør hun. Han finder den næstsidste frem og knæler ned for at tænde den for hende. Hun

tar om hans hånd for at holde tændstikken og han får den samme fornemmelse, som da hun sagde farvel til ham ved brønden. Da han sætter sig ned ved siden af hende, sir hun at det var da godt de fik den misforståelse opklaret.

– Jae –, sir han og ser igen frem for sig.

– Ja, for nu tror du mig vel. –

– Ja –, sir han og er ved at blive fortvivlet, – du sir det jo. Men det er jo det, at jeg så dig så tydeligt, jeg stod i sivene nogen få meter fra dig. –

– Nå, begynder du nu igen. –

– Du havde et stort modermærke på lænden –. Og lidt efter: Hvis det var dig altså. –

– Et modermærke! – Hvor sad det modermærke? –

– Sådan her på lænden. Det var så stort som – som en valmueblomst. –

Hun sidder og ser på ham, og det dirrer lidt om hendes mundvige: Jeg har ikke noget modermærke. –

Han vender sig mod hende, ivrigt: Er det sandt, har du ikke noget modermærke. –

Men i næste øjeblik kommer han igen i tvivl og sir: Jeg kan ikke forstå det. –

– Jeg har ikke noget –, sir hun heftigt, trækker kjolen op og smøger bukselinningen helt op til hoften: Så se da selv! –

Det gir et sæt i ham og han kommer til at dirre.

– Det var måske det andet ben –, spør hun desperat.

– Nej –, sir han, – det var det, men det var højere oppe. –

– Hvor –, næsten skriger hun og trækker linningen højere op. Se selv, der er ikke noget. –

– Nej –, hvisker han hæst og kan ikke holde sine hænder tilbage. Da han kysser hende, ser han at hun har lukket øjnene.

Der er højt græs omkring dem og ind imellem er der snerler. De snor sig allesammen den samme vej; det er mærkeligt. Lige for hans næse kravler der en myre op ad et græsstrå. Og ganske svagt kan han høre åen, der glider afsted ude bag krattet. Hendes hår dufter dejligt, det er lyst og blødt. Der sidder græsstrå i det. Natten er stadig helt lys, men nu kan man se stjernerne.

Da han rejser sig ligger hun med lukkede øjne. Ved hendes ene hånd ligger cigaretten, hun lige havde fået tændt; den har næsten røget sig selv op. Da han træder på den, ser han modermærket.

Baade Kaptajnen og Kokken befandt sig i Begyndelsen paa Tømmerflaaden, hvor Portugiseren klatrede op efter at han kun iført Pyjamas var blevet slynget i Vandet ved Torpederingen. Flere Mænd omkom, da de sloges omkuld paa det synkende Fartøj af en Luge, der brødes løs af det indbrusende Vand. Efter ti Dages Ophold paa Flaaden døde Kokken og kort derefter afgik Kaptajnen ved Døden. Portugiseren oplyser, at ti Mand havde reddet sig ombord paa Flaaden, men den ene efter den anden bukkede under for Lidelserne.

——— • ———

3. BILLEDE

Mindre ø ønskes tilkøbs.

Forøvrigt lægger jeg ikke skjul på, at jeg ikke nærer politiske anskuelser. Jeg synes det fremgår tydeligt af historien, at menigmand altid er blevet misbrugt og udnyttet af de herskende, uanset hvilken fane og ideologi de herskende fylkede sig om. Jeg har altid haft for vane at se ligefremt på tingene; hvis jeg bor i byen og skal på skovtur og det gir sig til at regne, sir jeg ikke at det er nu alligevel meget godt; der har stået i avisen, at landmændene trænger til regn og det er vel nok udmærket, at det gir sig til at regne, når det betyder så meget for landmændene. Nej jeg ærgrer mig ligefremt og naturligt over min ødelagte skovtur og bander over regnvejret og lar landmændene selv om deres glæder og deres bekymringer. Al den interesse, byboerne viser for landmandens behov regner jeg for skinhellighed og hykleri og konversationsstof for folk, der ikke kan finde på noget andet at snakke om. Ikke sådan at deres hykleri forarger mig, lad dem dog hykle, hvis bare det ikke skader mig.

Når jeg siger, at jeg ikke nærer politiske anskuelser, mener jeg dermed, at jeg ikke interesserer mig for partiernes officielle programmer, at jeg hverken bifalder dem eller kritiserer dem. Naturligvis betyder dette ikke, at jeg ikke har nogen mening om tingene. Det har jeg skam i høj grad, det har jeg jo sådan set allerede antydet ved at nævne den konklusion, jeg mener at kunne drage af historien. Folk er blevet snydt og bedraget fra tidernes morgen og det vil de vedblive at blive. Ihvertfald i den

tid, jeg lever og andet interesserer mig ikke. Jeg hører nemlig til de syndige, der tillader sig at interessere sig for deres personlige velfærd. Det er min største og vel sådan set eneste interesse i en verden, hvor alles kamp står mod alle, en jungle hvor alle våben bruges. Ikke mindst løgn og demagogi og humbug. En verden hvor de herskende misbruger de beherskede. I denne verden tillader jeg mig at interessere mig for mig selv. Og arbejde energisk og målbevidst på stadig at høre til de herskende. For ikke at komme til at høre til de beherskede.

Og jeg er mig min indstilling bekendt. Om det så er overfor mine arbejdere lægger jeg ikke skjul på den, hvis jeg kommer til at snakke med dem under mere private former. Noget, der forøvrigt sjældent sker, det interesserer mig forsåvidt kun derved, at jeg kan ha brug for at vide, hvad de tænker. Her kunne mange mindre begavede arbejdsgivere lære af mig, det er kun naivt at være hoven og reserveret. Som det er naivt og kortsigtet at trykke dem for meget. Jeg har holdt en tale om det emne og alle bifaldt mig, men jeg tvivler på, at de gir mig ret; jeg holder ellers ikke taler, men der er jo her tale om en stands vitale interesser og det kan skade mig og min virksomhed hvis mine standsfæller kludrer i det. Man skal ikke binde mulen på den okse, der tærsker.

Når jeg så åbent står ved mine anskuelser, skyldes det ikke mindst, at jeg har iagttaget, at folk synes om det. De synes det er frejdigt og ærligt, det er et standpunkt, sir de og i et demokratisk samfund har enhver lov at ha sit standpunkt. Og til at kæmpe for det naturligvis. Jeg synes, man bør slå dette fast, selvom jeg ikke hører til dem, der kæmper for et

standpunkt. Jeg kæmper for mine interesser, det er sundt og naturligt i en verden af denne beskaffenhed, jeg har ikke den fjerneste interesse af at vinde proselytter for mit standpunkt, men der er såmænd heller ingen fare. Folks hoder er på en eller anden måde fordrejede, de kæmper gladelig for synspunkter der er stik imod deres interesser, synspunkter der ikke er deres egne og som de såmænd dårligt nok fatter. Demagogi er en interessant ting, dens enorme succes i vore dage beviser, at det gamle ord at man kun kommer kort med løgn er en klassisk usandhed eller simpelthen demagogi. Det er naturligvis en tåbelig ting, at man kan få folk til at kæmpe mod deres egne interesser, men jeg har ikke til hensigt at blande mig i det. Så meget mindre, som denne tingenes tilstand egentlig passer mig udmærket. Den er i min favør og jeg ville strengt logisk gøre mig skyldig i en tåbelighed, hvis jeg bekæmpede den. Forøvrigt tror jeg aldrig den vil kunne nedkæmpes, det ville kræve et sådant opbud af offervilje, energi og udholdenhed, og talentfuldhed, karakterstyrke og dygtighed, at det alene af den grund ikke lader sig gennemføre. For hvem skulle bringe disse ofre? Hvem skulle vie sin talentfuldhed og sine evner og sin styrke for sådan en sag, forholdet er jo netop det, at har man talentfuldhed og evner er det ikke længere ens sag. Tingene er sindrigt og morsomt indrettet.

Jeg er ikke noget slet menneske og jeg gør mig ingen glæde over at verden er så elendigt indrettet for det store flertal, men jeg er et sundt menneske, der stræber efter at gøre min egen tilværelse rig og lykkelig. Jeg ønsker at sikre min sociale og økonomiske situation og foretrækker iøvrigt at passe mig selv. Jeg holder af ensomhed og et af mine ønsker er at komme i

besiddelse af en lille ø, hvor jeg kan ha det for mig selv. Det ville på mange måder være fordelagtigere for mig med et gods, men der er jo nu indført den ordning, at hvis godser er over en vis størrelse, skal offentligheden ha adgang. Og selvom jeg ikke har noget imod mennesker sådan set, kan jeg dog bedst li at ha dem på afstand.

Hun forklarede iøvrigt, at hun under Behandlingen altid havde sørget for den største Renlighed, og hun mente derfor ikke, der kunne være Fare for Infektion. Syersken havde betalt hende 10 Kr. Af en anden Dame, der var ansat i en Frugtforretning, og som hun ogsaa havde hjulpet, havde hun faaet et Par Cyklebenklæder og nogle Kroner af og til. En tredje Dame havde betalt 75 Kr. for Behandlingen. Det var en Frk. N., der havde sat hende i Forbindelse med den paagældende Dame.

4. BILLEDE

Zigøjnervognen

Der kom en rask byge. Den varede ikke længe, men det var en af dem, der bløder; det begyndte med dette lille vindpust, der varsler, et par tørre blade hvirvles omkring, luften mørkner og føles kølig og fuglene tier; og så falder de første tunge dråber, man tar de lange skridt for at nå huset men tiltrods for at der kun er en snes meter, indhenter styrtregnen en, inden man når under tag. Man sender pligtskyldigt en tanke til landmandens tørre jorder og sætter sig ved vinduet og ser på herligheden. Og så stilner det af igen, så hurtigt som det begyndte, dråberne falder kun spredt og det er til at vove sig udenfor igen.

Nede ved søen ser man bedst, at det ikke er holdt helt op endnu, på søens blanke flade ser man tydeligt de enkelte dråber, der stadig falder, luften er stadig mørk og den blå rift mellem skyerne synes igen at blive mindre. Der ligger en avis i båden, helt herud når bulletinerne og de fede ord, typerne står på hodet, men af vane føles det nødvendigt at se hvad der står. Og så pludselig fyldes luften af varmt lys! Pludseligt og voldsomt er solen brudt frem, det glimter og funkler fra millioner af vandperler i græsstrå og på blade, man kan næsten ikke se for lys, der står som en tåge af lys over søen.

Husets stråtag begynder at dampe, det varer ikke længe, før væden er væk, fra træerne der rækker deres grene ud over vandet, drypper det endnu, men det drypper sagtere og sagtere. Huset ligger på en skovskrænt ned mod en lille sø, de

høje træer kranser søen og mellem stammerne på den modsatte side kan man se en grønmalet sigøjnervogn. Nu kan man bare såvidt skimte den, men i vinters så man den tydeligt. Der bor en pige i den. Hun er noget på et kontor og bor der året rundt. Hun har et lille ildsted uden for vognen, nogle sten sat op i rundkreds, og lidt henne ad skrænten er der en kilde, hvor hun henter vand.

Nedenfor kilden har der dannet sig et vandhul og rundt om det gror bjørneklo og brændenælder frodigt. Dråberne hænger i strå og ligger på blade. Over vandhullet danser to libeller tæt sammensvejset i forlængelse af hinanden i den livsaligste fryd. Fire par vinger som solen glitrer i.

Sund og nærende Kost — rigeligt med Lys og Luft, sagde Lægen, saa skal Barnet nok komme sig. Og hun havde ialt kun 11 Kr. pr. Uge fra Socialkontoret plus 59 Kr. pr. Maaned i Børnetillæg og boede i en af de smalle graa Blindgader bag Vesterbrogade, hvor Solen aldrig naar ned. Afbetalingsfirmaet krævede Penge — Madens Pris steg og steg, og hun anede ikke sine levende Raad.

— De maa ikke skrive noget ondt om Socialkontoret, siger hun forskrækket, for de har gjort mere for mig, end de vist havde Lov til. Man tillod mig at sælge min afdøde Mands Tøj og Værdigenstande, saa Afbetalingen blev klaret.

Alt, hvad Fru Jensen kunne skrabe sammen, slog ikke til, for nærende Kost faar man ikke for 11 Kr. pr. Uge i Dag — naar de samme Penge ogsaa skal klare Husleje, Belysning etc. Ubønhørligt stillede Firmaet for at afhente Møblerne, skønt der nu kun manglede 172 Kr. i Afbetaling. Fortvivlet tiggede og bad hun om Hjælp, men ingen kunne gøre noget,

5. BILLEDE

Sæbe.

Da repræsentanten om eftermiddagen kom til byen, tog han ikke straks ud til N. P. Jørgensen. Der var marked i byen og langs hele hovedgaden og ved stationen var der stillet flagstænger op med røde og hvide flag, der hang slattent ned i den grå, vindstille luft. På hotellet, hvor han tog ind, var der fuldt af landboere.

Da han havde gjort sig istand var han først inde i firmaets udsalg på stortorvet og tog så ud til østenden. Der var kunder i Jørgensens forretning, da han kom ind i den. Han stillede sig høfligt hen ved vinduet for at vente. Jørgensen sendte ham et nik og ekspederede videre. Der kom nye kunder, det var koner ude fra tørvemoserne, ja det var klart, Jørgensen havde fået en hel ekstra kundekres derudefra, forretningen var den første man kom til ude fra moserne. Der var mange hundrede mennesker derude, hele familier, konerne og børnene røjlede, de boede i telte og barakker og beboelsesvogne eller logerede sig ind hos bønderne. Der fik Jørgensen sig en ekstra omsætning på tørvefeberens konto.

Så blev der luft, den sidste kunde var ved at betale og repræsentanten satte tasken på disken og åbnede.

– Tjae –, sagde Jørgensen og lod blikket løbe over hylderne. – Vi kan jo nok bruge lidt skurepulver, det er De vel ikke begyndt at rationere endnu. Hvordan går det med at komme over med færgen? –

Repræsentanten skriver 50 skurepulver og sir, at det har aldrig været værre at være rejsende end nu, næ man skulle ha en lille go forretning og være fri for at ligge og bisse landet rundt.

Og mens han sir det, spekulerer han over, hvordan han bedst kan få det sagt. Når man har handlet i så mange år, som han har med Jørgensen er det svært at optræde som bøddel. Og mens Jørgensen dikterer ordresedlen blir han mere og mere skidt tilpas over det hverv, han har påtaget sig, han står og ser ned på de hvide pletter på sin tommelfingernegl, mens han skriver og mens han automatisk spør, hvordan det går med Jørgensens søn og om Jørgensen ikke gjorde rigtigt i at ta sig lidt ferie i år og mens han mekanisk remser op for at støtte Jørgensens overvejelser: kamme, forklæder, tasker, parfume, afsæbningsbørster, blir det ham mere og mere ubehageligt, herregud, han har dog handlet med Jørgensen i femten år og det har altid været ham en besk sag at gi en kunde kniven. Og han ved jo, at såsnart han lukker munden op om det, ved Jørgensen besked.

Så tar han tyren ved hornene; det skal jo overstås. – Ja –, sir han og stikker pencilen i lommen, – jeg kommer forøvrigt med et tilbud til Dem fra kontoret i København. De har jo altid solgt godt af vore varer og efterhånden er det jo hovedsagelig vore varer, De fører; nu er det som De ved sådan, at der er en række varegrupper, hvor det begynder at knibe alvorligt med forsyningerne og vi har derfor tænkt at foreslå Dem, at vi blir eneleverandør til forretningen, på den måde vil De i højere grad være sikret at De stadig kan ha varer i forretningen, idet vi naturligvis fortrinsvis vil sørge for, at der er varer til vores egne udsalg og til de forretninger, hvor vi er eneleverandør. Firmaet

er interesseret i at ha en forretning her i kvarteret det kan være eneleverandør til. –

– Nåe –, sir Jørgensen og er vågen og vagtsom, – jeg vil nok foretrække at ha det som jeg har det og klare det igennem så godt jeg kan. Jeg er godt tilfreds med mine leverandører som jeg er det med Dem, jeg kan bedst li at stå frit. –

– Det er noget fandens kedeligt noget, sir repræsentanten. – Sagen er den, at jeg godt kan sige Dem, at firmaet partout vil være eneleverandør til en forretning her i kvarteret, det er blevet drøftet derovre på kontoret og man får dem ikke fra det igen. Der er jo så mange fordele for Dem ved sådan en ordning, Deres varelager blir holdt à jour, De får en konsignationsordning og for visse varers vedkommende kan De opnå fordelagtigere priser. –

– Ja, jeg kender alt det der, – sir Jørgensen, – men jeg vil ikke være bestyrer i min egen forretning. Det er usundt hvis der ikke længere er nogen fri konkurrence i byen og De kan senere finde på at opsige ordningen og gi mig dårligere betingelser. Næ, jeg vil ha lov at bestemme over min egen forretning, hvad jeg skal sælge og hvor jeg skal købe det, det går desuden udmærket, jeg bryder mig ikke om at gøre forandring. –

– Ja, sir repræsentanten og er skidt tilpas ved Jørgensens tonefald, – det er jo ikke sådan at det er noget, jeg har fundet på. Men jeg vil gerne ha, at De skal forstå, at firmaet er fast besluttet på det. Hvis De sir nej, vil firmaet oprette en anden forretning lige op ad Deres forretning. –

– Såe –, sir Jørgensen langsomt og det dirrer lidt ved hans underlæbe.

– Ja –, sir repræsentanten, – sådan ligger landet faktisk. Personlig kan jeg godt sige til Dem, at det er min absolutte mening, at De vil stå Dem ved at gå med til en ordning, jeg har handlet med Dem i mange år, og –. Det er et venneråd, Jørgensen, det er ærligt ment, det vil være klogest af Dem.

Jørgensen står der bag disken, han er en høj mand med tyndt, lyst hår og blå øjne. Han ser lige hen mod døren og sir, at han altså ikke vil ha nogen forandring. Han har selv startet denne forretning og arbejdet den op, han vil ikke være bestyrer i sin egen forretning.

Der kommer en lille pige ind. Jørgensen ekspederer.

Da hun er gået, sir repræsentanten: De ved jo Jørgensen, hvis firmaet åbner et udsalg her lige overfor, så går Deres forretning ad helvede til. Jeg sir Dem det ærligt som en gammel bekendt, det er uklogt af Dem, De kan ikke klare det. De ved jo hvordan det går til, udsalget på den anden side gaden vil sælge til så små priser, at De ikke kan være med. –

– Jeg klarer det nok –, svarer Jørgensen. – Jeg har haft mine kunder i mange år og de er godt klar over, at hvis jeg først er slået ud, kommer de til at betale de samme priser igen og måske lidt til. –

– De tar fejl –, sir repræsentanten. Kunderne køber der hvor det er billigst. –

– Det kan godt være, at der måske er nogen der vil gøre det, men jeg har en god forretning og kan nok bære det. –

Repræsentanten ryster på hodet: Det er så få, der vil betale overpris for gammelt bekendtskabs skyld, at det ikke vil kunne gøre det. Og folk ræsonnerer ikke sådan, at de måske senere vil

komme til at betale mere, hvis de svigter Dem, hvis de skal købe et pund sæbe idag, køber de det der hvor det er billigst. –

– Vi får se, – sir Jørgensen og man kan se at han er usikker og bevæget. – De svigter mig vel ikke allesammen og jeg har da også lidt at stå imod med, så længe det varer. Desuden kan jo ingen forbyde mig at forklare folk, hvordan det hænger sammen. –

– Sålænge det varer? –, sir repræsentanten. – Jamen det varer, til De har måttet lukke. Nøjagtig så længe varer det. –

Der er ved at ske noget med Jørgensen. Det store blege menneske står der med den ene hånd på disken og der er ved at ske noget i ham.

– Hvad er det her for noget helvedes svineri –, sir han lavmælt og har møje med at holde sin hidsighed tilbage. – Her sidder jeg med min egen forretning, som jeg selv har skabt og jeg svarer enhver sit og har altid gjort det. Er der da ikke lov og ret her i landet. –

– Der er jo fri konkurrence –, sir repræsentanten stilfærdigt. Det er jo forretning, sådan er forretning jo. Enhver arbejder jo for sin egen forretnings trivsel. –

Jørgensen ser på ham, øjnene er ved at blive blodskudte.

– Jeg forstår godt, det er svært for Dem at forlige Dem med tanken, – sir repræsentanten så. – Men er det ikke bedre at ta ordningen end sætte det hele overstyr. De har da også et ansvar, hvordan skal det gå med Deres søn, der studerer, hvis De går nedenom og hjem. –

Nu sker det med Jørgensen: Jeg har ikke mere at snakke med Dem om –, råber han. – Jeg vil be Dem om at gå. Hører De, ud med Dem, gå ud af min forretning! –

Og da repræsentanten ikke hurtigt nok får samlet sine prøvetasker, mister han besindelsen og åbner disklemmen. – Ud! råber han og tar repræsentanten i skulderen. Men i samme øjeblik, han lægger hånd på ham, blir han sig selv igen, hænderne synker slapt ned og sådan står han og ser repræsentanten åbne døren og gå ud af butikken.

Konen havde faaet Lov at samle Kvas i Krengerup Skov, men da Kulden tog til, listede hun ud med en Barnevogn og fyldte denne med store Brændestykker, som kom i Kakkelovnen, saa snart hun vendte tilbage. Skovrideren gav hende et Par Advarsler, men gjorde til sidst Anmeldelse, og Politiet tog saa ned til den Stue i Fattighuset, hvor Familien boede. Det viste sig, at hele Bohavet bestod af en Dyne, en Sav og den føromtalte Barnevogn.

Et Bord og tre Stole var Dagen forinden afhentet af Kongens Foged, og Sengen havde man været nødt til at brænde, ja selv Tapetet var revet af og puttet i Ovnen.

Konen fortalte, at Lopper og Lus vrimlede op af Gulvbrædderne; Børnene gik omkring uden Undertøj, og selv havde hun ikke et Par Strømper.

6. BILLEDE.

Ved fattiggårdens vandpost.

Oppe ved smedens blev rutebilen standset af en mand. Det var den lille Anton Frederiksen, ham hun engang havde danset med på kroen. Han satte sig ved siden af hende tiltrods for at der ellers var plads nok i vognen. Da han begyndte at spørge hende ud, tænkte hun at han måske vidste noget, og sagde at hun havde fået lyst til at prøve noget andet. Han sagde at det jo også var meningsløst at blive hængende på et sted hele livet igennem. Når rutebilen tog et vejsving lod han sig presse ind mod hende, mens han sad og stirrede ud på vejen somom han ikke bemærkede det. Så måske vidste han ikke noget alligevel.

Hun stod af i udkanten af byen fordi hun ikke ville stå af samme sted som Anton Frederiksen. Hun kom ind gennem et villakvarter, hun ikke kendte og gik op til banegården og forhørte om hendes kuffert var stillet ind i garderoben. Jordmoren boede ude på Svedstrupvejen, det var et lille rødstenshus med en forsømt have, og da hun gik ind ad lågen, så hun jordmorens ansigt bag ruden. Jordmoren lukkede hende selv ind; det var en fyldig, brystsvær kone.

Da hun havde været hos jordmoren i otte dage, fik hun brev fra Henry. Han skrev at han havde fået arbejde i en tørvemose, han tjente godt og ville nok kunne lægge noget tilside i løbet af sommeren. Hun skulle bare holde ud, så gik det nok altsammen. Hun stak brevet ind på brystet og ville læse det

rigtigt, når der blev tid. Tid var ikke det der var mest af. Der var faktisk ikke så lidt at gøre. Måske var det længe siden, jordmoren havde haft pige og der var jo grænser for, hvad hun kunne overkomme, når hun skulle ud til fødsler på alle tider af døgnet. Ihvertfald var det ikke, hvad man kalder den daglige husgerning, hun blev sat til, det var snarere som en årlig oprydning og rengøring i et hus, hvor der til daglig næppe blev gjort det mest nødtørftige. Men det havde vel sine grunde og hun var ikke en pige, der var bange for at ta fat. Nu var der osse ligesom ved at komme lidt orden på tilværelsen, det så ud til at alt kunne klares uden der gik for meget i stykker og så kan man bedre ta, hvad der kommer. Særlig når man ved at dette ikke varer evigt, det er bare noget der skal overståes og så blir det hele godt igen bagefter.

En dag, da hun var ved at rulle det store gulvtæppe nede i stuen sammen for at ta det ud til bankning, blev hun med en gang sort for øjnene og måtte sætte sig ned på tæppet. Hun var osse i den senere tid blevet mere besværet af sin tilstand og havde måttet opgi at gå med bælte om sin kittel. Nu havde hun jo heller ikke så langt igen, så det var jo ikke så mærkeligt. Hun sad der på tæppet og talte efter, hvor mange dage det nu kunne være omtrent og besluttede, at hun ville sige til jordmoren, når hun kom hjem, om hun ikke kunne nøjes med det lettere arbejde her i den sidste tid. Da hun rejste sig og fortsatte med at rulle tæppet sammen, kom det sorte igen. Hun tog sig sammen og ville ikke gi efter for det, tog et ordentligt tag i tæppet for at få det overstået, men så gled det hele bort under hende og da hun blev sig selv igen, lå hun på gulvet ved siden af tæppet og skammede sig over, at hun var så svag.

Da jordmoren kom hjem, sagde hun at hun havde været lidt svimmel og sådan noget, da hun skulle ha tæppet ud og spurgte om hun ikke kunne nøjes med det lettere her i den sidste tid. Jordmoren sagde at det jo ikke var ualmindeligt, men at man ikke måtte gi efter for det, og at hun ihvertfald ikke tog nogen skade af det. Men de næste dage gik som de foregående, det arbejde hun blev sat til, var faktisk hårdere end hun kunne klare og hun begyndte at spekulere på, om jordmoren havde ret i, at man ikke tog skade af det. En formiddag hun havde vasket og skulle bære en balje med vådt tøj op på loftet, var det galt igen og hun måtte gi slip på baljen og klamre sig til gelænderet for ikke at falde. Baljen ramlede ned ad trappen med et vældigt spektakel og alt det våde tøj lå spredt ud over trappen og korridoren.

Jordmoren kom ud fra køkkenet med en kop i hånden. Hun havde lorgnetter på, så hun havde vel været ved at læse i avisen. Hun satte koppen fra sig på konsollen og gav sig til at hjælpe med at samle tøjet op. Da de havde fået alt tøjet op i baljen igen, rettede hun sig op, strøg en tjavs bort fra panden og sagde:

– De er nu en rigtig lille klodsmajor.

– Jeg kan ikke gøre for det, jeg blir sommetider pludselig så mat i benene, svarede Gurli. – Det er måske fordi jeg er så langt henne, hvis jeg kunne få lov til at holde mig til det lettere her i den sidste tid så –

Detteher oprører jordmoren: Jeg gir Dem kost, logi og fødselshjælp mod at De er mig til hjælp i huset, synes De der er noget urimeligt i at jeg ber Dem bære vasketøj på loftet.

Det er nu heller ikke det, Gurli mener. Det er bare det at hun kan mærke at hun ikke kan holde til det.

Jeg synes De skulle prøve at være lidt mindre pylret, mener jordmoren. Hun sir det venligt, men bestemt. Og tilføjer, at hun i tyve år har haft med fødsler at gøre og ved at man let går og blir pylrevorn, men de fleste koner må såmænd passe deres arbejde til sidste minut og jeg har aldrig hørt, at de har taget skade af det.

Men naturligvis har Gurli heller aldrig tænkt sig at ville lære jordmoren noget om de ting, det er bare det at hun tror ikke hun kan klare den. Det er en skam af hende, men hun kan ikke gøre for det og hun tror at hun hellere vil ta hjem til sin mor.

Ta hjem? Jordmoren drejer hodet og ser på hende. Jeg troede ikke De kunne ta hjem, jeg troede Deres mor skulle holdes udenfor dether. –

Ja det havde jo egentlig osse været meningen.

Jordmoren står lidt og overvåger hende. Så sir hun pludselig: Hør nu her Gurli, jeg tror det på alle måder er bedst, at De prøver på at ta det hele lidt mindre tungt. Synes De jeg er så forfærdelig urimelig, jeg tar Dem her i huset og sikrer Dem, at De kommer igennem fødslen på en anstændig måde, jeg gir Dem kost og logi og De ved at maden alene er en hel formue under disse forhold. Til gengæld må De skam hjælpe mig med det, jeg ber Dem om. Som det jo også var aftalen mellem os. Kan De ikke ta vasketøjet af én gang, så ta det af to og skynd Dem til gengæld lidt mere.

Og i et sekund synes Gurli, at jordmoren har ret og rimelighed og at hun selv er utaknemmelig og måske vant til at ha det for godt. Hun sidder der på det nederste trappetrin med et stykke vådt vasketøj i hånden, der er kommet lidt snavs på tøjet og hun sidder der med bøjet hode og prøver at gnide det

snavsede væk. Hun er ikke fyldt sytten og det er første gang, hun er med barn.

Jordmoren fornemmer at hun har overtaget, hun har fået sat tingene på plads: Så sid dog ikke der og gnid snavset ind i tøjet, det må skylles op igen.

– Ja –, hvisker Gurli og føler sig ydmyget. Hun blir ved at se ned og har en klump i halsen.

Dagen efter, da hun står i køkkenet og vasker op, får hun pludselig en stærk smerte i underlivet. Hun presser hænderne mod mellemgulvet og krummer sig over vasken. Hun aner ikke, hvad det er, om det er noget galt, måske er det det, de kalder veer. Så er der nok ikke så mange dage igen, måske må hun hellere sige det til jordmoren. Lige da det er forbi og hun retter sig op igen, hører hun at telefonen ringer og noget efter råber jord-moren, om hun ikke vil ta hendes cykel ud fra vaskerummet og pumpe forringen. Så er jordmoren altså kaldt ud og har travlt og hun må vel hellere vente og snakke med hende, til hun kommer tilbage. Lidt efter kører jordmoren og Gurli går ind i køkkenet igen for at blive færdig med opvasken.

Men hun er dårligt blevet færdig med at tørre af, før smerten kommer igen. Denne gang heftigere. Døren til hendes kammer står åben, hun lægger sig på sin seng og krummer sig sammen og venter på, at det skal holde op igen. Hendes pande er våd af sved og hun er angst, fordi hun ikke ved, om det er veer eller måske noget, der er galt. Det varer længere end før, og da det endelig holder op, føler hun sig så udmattet, at hun blir liggende. Nu er jordmoren jo heller ikke hjemme og kan overraske hende i at ligge her midt på dagen.

Og da hun endelig beslutter sig til at se at blive færdig med det køkken, er smerten over hende igen. Hun blir ude af sig selv af angst over at ligge her alene i huset og ikke vide, hvad der er ivejen. Da der er gået en time og smerterne har været over hende fire gange, nej fem, tør hun ikke vente længere på jordmoren og beslutter at gå ind til naboen. Men da hun kommer derind, er der kun den lille pige hjemme og da hun er bange smerterne kan komme nårsomhelst, går hun tilbage igen og kaster sig på sengen. Hendes hår er vådt ved tindingerne af sved og hendes hænder er klamme. Efter et nyt anfald, der er heftigere end nogen af de foregående, kan hun ikke klare den længere og beslutter at gå hjem til sin mor. Det er fire kilometer udenfor byen, men når smerterne kommer vil hun sætte sig ned i vejkanten og gå videre, når det er overstået. Hun tar sin heptonette på og går ud af huset. Hendes ben ryster under hende.

Hun når at komme udenfor byen, før smerterne kommer igen. Hun sætter sig opad en træstamme i vejkanten og holder stædigt fast ved den tanke, at det går over igen. Og da det er overstået, rejser hun sig og går videre. Lige før hun når korsvejen, gir det et sæt i hende. En dame på cykel kommer kørende imod hende og hun synes det ligner jordmoren. Hun standser brat op, og mens hun står der og ser mod cyklisten, forsvinder enhver tvivl om at det er hende. Lidt efter er jordmoren nået frem til hende og er stået af. Hvad i alverden laver De her, spør hun og ser ophidset på Gurli. Pigen opgir det hele og bøjer hodet: Jeg ville gå hjem, – svarer hun.

– De ville gå hjem? –

– Ja, – sir hun mat, og da jordmoren står der og ser på hende og venter en forklaring, sir hun alt det om smerterne og om at hun ikke kunne klare det.

Ja, det har jo altså været veerne, sir jordmoren. Og hun sir, at det var tidligere end hun havde ventet dem og at det jo bare er noget der skal overstås. Forøvrigt er det vanvittigt af hende at rende rundt ude på landevejen, når hun har veer, hun må straks gå hjem igen.

Og da hun sir ja til at hun straks vil gå tilbage, sætter jordmoren sig igen på cyklen og før hun kører, ryster hun endnu engang på hodet og sir: Sådan noget fjolleri, men nu må De også skynde Dem hjem, jeg skal ud til en patient og der må være nogen til at passe telefonen.

Så kører hun og Gurli begynder at gå tilbage. Hun går langsomt ude i vejrabatten, hun har sin attachetaske i hånden og hendes heptonette er ikke knappet. Himlen er blevet mørkere og det begynder at småregne, dråberne i vejrabattens støv blir liggende ovenpå som kviksølvkugler, fordi det er så længe siden det har regnet og alting er så tørt. Oppe på bakken vender jordmoren sig om for at se, om hun kommer.

Lidt efter kommer veerne igen. Hun sætter sig tungt i grøftekanten, hun er dødtræt og tænker ikke, der er ikke andet i verden end denne vanvittige smerte, der flår i hende. Hun drejer sig halvt om på siden og knuger attachetasken mod maven.

Da det er ovre, rejser hun sig straks og går videre, hendes ben ryster under hende og da hun kommer hen til et træ, standser hun og læner sig op mod det for at hvile sig lidt.

Der kommer en bil kørende mod hende. Lige ud for hende blir bremserne slået i og en stemme råber hendes navn. Det er vognmand Petersen; Lillebil-Peter kalder de ham derhjemme. Han forstår næsten straks hvad der er ivejen, måske nogen har fortalt ham noget.

– Skal jeg ikke hellere køre dig hjem –, spør han.

Hun svarer ikke straks. Hun er ude af stand til at beslutte sig for noget, er endnu opfyldt af smerten og frygten for, hvornår den kommer igen.

– Kom her –, sir han, – jeg må vist hellere køre dig hjem.

Hun blir stadig stående opad træet uden at svare. Han står ud af vognen for at hjælpe hende op. Mens de er på vej hen mod bilen, kommer jordmoren kørende tilbage. Hun kører hurtigt og da hun er helt henne hopper hun forpustet og akavet af.

Hvad i alverden er det her for noget –, råber hun. Hun har ikke herredømme over sin stemme og hendes bryst bølger af ophidselse. Chaufføren ser overrasket på hende: Hvad det er for noget –, sir han sindigt og uvilligt, – pigen er blevet syg, ser De jo.

– Jatak, det ser jeg –, sir jordmoren skarpt. – Hvor vil De køre hen –, spør hun Gurli. Gurli svarer ikke og chaufføren kan ikke rigtigt blive klar over situationen. – Hun skulle hjem til sin mor, – sir han, – men hvorfor blander De Dem i det.

– Fordi det er min patient –, svarer jordmoren. – Mit navn er Fru Frederiksen, jeg er jordmor, pigen bor hos mig til fødslen er overstået og jeg kan ikke ha hende rendende rundt her på vejene og lave skandale. Hvad må folk ikke tænke. –

Lillebil-Peter står lidt og grunder. – Er det rigtigt, Gurli, spør han så.

Hun nikker.

Jordmoren griber situationen: Kom så her Gurli, nu må vi se at komme hjem.

Der synes at gå noget op for chaufføren: Vent lidt, – sir han. Og han vender sig igen til pigen: Du vil måske hellere hjem til din mor?

Ja –, svarer Gurli med lav stemme. Det er det første, hun har sagt under hele optrinet.

– Så syns jeg det er bedst, jeg kører hende hjem –, sir han sagtmodigt.

– Så det syns De, – farer jordmoren op. – Dether er ved at blive lidt for morsomt. Gurli er fæstet hos mig som pige til hun har født, jeg har ansvaret for hende. Hvis De blander Dem i dether, melder jeg Dem til politiet.

Lillebil-Peter ved ikke rigtigt, hvad han skal sige til dether. Han er en stilfærdig og godmodig mand og måske er det nok ulovligt. Det er tit noget er ulovligt, som man ellers finder ret og rimeligt.

– Kom så her –, sir Fru Frederiksen arrigt og griber fat i Gurlis arm.

Lillebil-Peters vogn er forsvundet bag træerne ved korsvejen. Det blev ikke til noget med regnen, alt er lige tørt igen og der står en støvsky i luften efter bilen. Jordmoren trækker cyklen med den ene hånd, med den anden holder hun i Gurlis arm. Pigen kan dårligt følge med og hun rykker pludseligt og heftigt sin arm til sig. Lidt efter får hun et nyt anfald af veer. Fru Frederiksen tillader hende at sætte sig i grøftekanten sålænge og blir stående ved cyklen og gir ondt af sig. – Det er mageløst,

– sir hun, – havde jeg anet dether, havde jeg aldrig taget Dem i huset. Da veerne er overstået, tar hun fat i Gurli og vil videre.

– Slip mig –, sir Gurli og blir siddende.

Jordmoren slipper, men er rasende: Det er dog storartet, dether, jeg har ikke tid til at stå her, jeg har en patient klokken fire, kom nu, tag Dem dog sammen. –

– Jeg skal nok komme, hvis bare jeg må sidde lidt, – sir Gurli.

Jordmoren blir mere og mere ilter: Hvis jeg nu kører, kan jeg så stole på, at De kommer hjem, så hurtigt De kan. Der må være nogen til at passe telefonen, mens jeg er væk.

Gurli bare nikker.

Så kører jordmoren og sender hende i farten et sidste, harmdirrende blik.

Da hun er forsvundet over bakketoppen, rejser pigen sig besværligt og vil til at gå, da hun hører en bil komme nede fra korsvejen. Da hun vender sig, ser hun at det er Lillebil-Peter, der kommer tilbage.

– Jeg holdt oppe bag lunden, – sir han. – Jeg vidste ikke rigtigt, hvad jeg skulle, men så besluttede jeg at køre herned igen. Er hun væk?

– Ja hun er lige kørt, hun havde en fødsel klokken fire.

Han står ud af vognen og står og ser på hende: Har du det bedre nu.

– Jeg har lige haft en omgang igen –, svarer hun. – Det blir værre og værre for hver gang. –

– Nu må vi ha en ende på dether, sir han beslutsomt. – Nu kører jeg dig hjem. Vil du ikke hellere hjem?

Hun nikker. Han vender vognen og hjælper hende op.

– Hvis jeg sætter dig af ved bivejen, tror du så, du selv kan gå det sidste stykke. Der er næsten ikke til at køre og jeg kan måske ikke vende vognen dernede.

Det tror hun nok.

Så er de fremme og han sætter hende af. Lidt nede ad bivejen ligger fattiggården. Lige da hun er udfor, kommer veerne igen. Det er værre end nogensinde før. Dennegang skriger hun og da hun ikke kan holde sig oprejst, klynger hun sig til vandposten, der står helt ud til vejen.

På et øjeblik er fattiggårdens vinduer fyldt af stirrende ansigter og nogen kommer ud i døren, hvor de blir stående og ser på hende. Smerterne er ved at stilne af, men hun tør ikke gi slip på vandposten. Der er en af dem, der står i døren, der sir noget og hun kan høre at de andre ler. Hun kigger op og møder deres øjne. Et af ansigterne kender hun godt, det er Henrys mor. Henrys mor ler ligesom de andre, hun er tandløs og hendes grin er dumt og ondt.

Hun når at komme hjem før veerne kommer igen. Moren er ikke hjemme, så hun er nok i marken. Alle hendes små søskende stimler sammen om hende. Hun går lige ind og lægger sig på morens seng med tøjet på.

Kvinderne tager tappert Kampen op med Mørkelægning og Mangel paa Biler og gaar i Selskab med lange vide Kjoler. Saaledes gør de i alt Fald i Paris, hvad man ser af denne nye Model fra Lucien Lelong, der har syet den af grønt Taft med Pailletbroderi skraat over Taljen og paa Skulderstroppen: der er kun en Strop, men det er forhaabentlig nok til at holde Roben paa Plads. Stoffet ser dejligt svært og tungt ud, saa det kan i alt Fald varme lidt, hvis Turen til og fra Selskabet skulle være noget kølig.

7. BILLEDE

Frokost.

Jeg tror ikke rigtig jeg kan forklare Dem, hvad frokosten betyder for mig. Det er ikke udelukkende madglæde; når jeg understreger det, så er det for at De måske bedre kan forstå hvad jeg mener og ikke fordi jeg synes der er noget forkert ved madglæde, hvorfor skal smagen være en mere foragtet sans end lugtesansen og hørelsen og synet, rosernes dufte og synet af et nøgent pigebryst er anerkendt poetiske sager, hvorfor skulle smagen af laksforel være af mindre ædel karakter eller hvad mener De om et stykke groft, maltet rugbrød med hjemmelavet fedt og drysset tyndt over med groft køkkensalt, rugbrødet skal være nøjagtigt så frisk at det kan skæres og fedtet skal være smeltet om med æbler og timian og må ikke smøres for tyndt på. Eller tænk på et varmt kyllingebryst til to stykker med bart og et glas fadøl. Madglæden er ganske vist en fremtrædende side ved den betydning, frokosten har for mig, men den er dog kun et bimoment, jeg tror frokostens største betydning ligger i, at det er en slags ceremoni. Der er noget ophøjet i dens uforstyrrelighed, den er livets faste holdepunkt, en isoleret tilstand, der gengir mig det rolige herredømme over min situation.

Jeg tror ikke at den stemning, der fylder en kirkegænger på vej Søndag morgen er væsensforskellig fra den jeg føler ved mine frokostforberedelser; hvad de kaldende klokker og kirkestiens kendte kære bugtninger og de søndagsklædte mennesker betyder for ham, betyder sirenens tuden og

personalets skramlen med stole og deres fødders tramp mod marketenderiet og frk. Jørgensens syslen ved mit lille frokostbord henne ved vinduet for mig. Jeg har længe vidst at vi nærmede os klokken tolv og en egen utålmodighed og rastløshed har bemægtiget sig mig, jeg passer mit arbejde mens jeg skeler til viseren på væguret deroppe under busten af den afdøde direktør. Få minutter før tolv fornemmer jeg, at denne rastløshed griber hele virksomheden, lydene fra kontorlokalerne derinde skifter karakter forekommer det mig, der er en egen forventning over dem, en forberedelse til det bulder der opstår, når sirenens tuden pludselig fylder luften. Jeg kan læse det i ansigtet på kontorbuddet hvis han har et ærinde herinde umiddelbart før tolv, en slags frygt for at jeg skal bebyrde ham med en opgave, han ikke kan nå at fuldende inden tolv.

Præcis et minut i tolv kommer frk. Jørgensen med bakken. Tilsyneladende sidder jeg fordybet i mit arbejde, men i virkeligheden ser jeg hver bevægelse, hun foretar sig, jeg kender jo hendes bevægelser så godt, at jeg kan følge dem uden at ta øjnene fra mine papirer. Hun flytter det lille bord et par tommer ud fra vinduet, hendes bevægelser er lydløse og sikre og som en maskines er det de samme fra dag til dag. Hun lægger dugen på og anbringer tallerken, kniv, gaffel og glas, sætter stolen tilrette og går igen, stilfærdig, lydløst som hun kom. Solen reflekterer i glasset og jeg føler, hvordan tusinder af øjne i denne by nu søger urenes visere, hvordan tusinder af øren åbner sig for at kunne modtage sirenens hyl. NU! Netop hvis man har siddet og ventet på den, kommer den som et stød, den løfter sig hurtigt til en gennemtrængende vedholdende lyd.

Nu buldrer det af stole inde i lokalerne, der blir liv, det er som om de vågner op af en søvn og gennem hele denne beherskede uro, gennem hele det stilfærdige, dresserede spektakel hører man svagt rådhusklokkerne. Jeg skyder min stol tilbage og rejser mig, går hen til vinduet. Dernede ser man allerede butiks- og kontorpersonale søge til de få ledige bænke med deres frokostpakker. Også lagerfolk i gule kitler ser man og unge arbejderpiger i overalls, der ligger vel nogle værksteder og småvirksomheder rundt om i kvarteret, puttet ind i baggårdene. En flok af de unge piger sætter sig på kanten af springvandet, de ser godt ud med deres tynde bluser og de blå overalls, der sidder så pudsigt stramt om deres kroppe. De fylder nu et par bukser bedre ud end mændene. En af dem har røde træsko på, det er jo så moderne i år.

Nu kommer frk. Jørgensen igen. Hun sætter tallerkenen med mit smørrebrød på bordet, salt og peber og sennop. Og i vindueskarmen lægger hun middagsavisen som hun ved jeg vil ha det. Jeg sir det traditionelle *Tak frk. Jørgensen* og sætter mig, sætter mig godt tilrette, jeg kan li denne frokostceremoni, det virker så storartet velgørende på mig denne fuldkommen planmæssige og vanemæssige ensartethed hver dag på klokkeslet. Hver dag nøjagtig de samme bevægelser, de samme lyde. Jeg folder servietten ud, jeg kan godt sige at jeg gør det med andagt. Andagt er netop benævnelsen for det jeg føler, når jeg folder den ud, lægger den over mine knæ og tar et vue over de syv stykker på tallerkenen, det eneste der varierer. Som prædiken og salmesang varierer kirkegangen. Indholdet varierer, men rammerne er de samme.

Ét for ét går jeg stykkerne igennem og planlægger i hvilken rækkefølge, jeg vil spise dem. Noget er jo principielt fastlagt. Sild først og ost sidst. Næstsidst spiser jeg altid det stykke, som jeg udvælger til at være mig selv. De vil måske synes det er pudsigt, det er det måske, men lad det så i herrens navn være pudsigt: et af stykkerne udvælger jeg til at symbolisere mig selv, det spiser jeg umiddelbart før osten, det er mig selv jeg spiser, jeg finder det også selv lidt pudsigt, men på en eller anden underfundig måde betyder det noget for mig. Jeg tænker: det stykke der er mig selv og det er med en ganske særlig følelse, jeg spiser det. Det er ofte det bedste stykke, men langtfra altid; jeg ved oprigtigt talt ikke med sikkerhed, hvad der får mig til at vælge netop det stykke og jeg bryder mig ikke om at prøve på at finde ud af det. Måske er det en slags ritual, en hellig handling. Måske er jeg religiøs på en særlig primitiv måde. Det er som regel et stykke med leverpostej og sky jeg vælger.

23 FLERE MILLIONÆRER I LANDET

Alle Formuer paa over 4000 Kr. er steget

AF de sidste Statistiske Meddelelser fremgaar det, at Antallet af Millionærer her i Landet er steget fra 505 i Skatteaaret 1940-41 til 528 i 1941-42.

Ogsaa Antallet af Halvmillionærer er steget; fra 1039 til 1089, og iøvrigt er Formuen i alle Grupper over 4000 Kr. steget.

Der er imidlertid 40.000 Personer flere, som ingen Formue har, og Antallet af Formuer under 4000 Kr. er faldet med 30.000.

Seks Præster er blandt Millionærerne

Med Hensyn til Millionærernes Beskæftigelse har 138 ikke angivet nogen Beskæftigelse, 93 er

Grosserere, 82 Direktører, 66 Godsejere eller Proprietærer, 42 Fabrikanter, 15 Haandværksmestre, 16 Købmænd, 1 Manufakturhandler, 15 Handlende i andre Brancher, 1 Restauratør, 6 Præster eller Lærere, 1 Gaardejer, 1 Gartner, 3 Læger, 13 Sagførere, 17 beskæftiget i andre liberale Erhverv, 8 Kontorfolk og 2 ansat som Butikspersonale.

Landbrug og Fiskeri viser stor Stigning

Indtægterne viser en Forskydning opad, saa der er færre Personer med en Indtægt paa 1000 Kr., men flere i de øvrige Grupper. Der er 1538, der tjener over 50.000 mod 1438 det foregaaende Aar.

Godsejerne har haft en Stigning i Indtægterne paa 50 pCt., Gaardejerne paa 23, Fiskerne paa 40 pCt.

Arbejderne og Funktionærernes Indtægter er uforandrede og for de liberale Erhverv er der en Nedgang.

8. BILLEDE

På markedspladsen.

Og så en dag, da Mathias kom ned over vejen ved højen så hun ham oppe fra gården og kom ud og slog følge med ham og sagde, at nu skulle han høre sandheden, for nu holdt hun det ikke ud længere. Og sandheden var den at det var hende der havde badet den aften i åen nøgen sammen med en af karlene oppe fra Pilegården, men hun havde aldrig haft noget med ham at gøre, de var fra samme egn og havde kendt hinanden siden de var børn og hun havde forøvrigt ingen badedragt og havde altid badet nøgen. Og den karl havde hun altså kendt fra hun var barn og havde badet sammen med flere gange og hun var fuldkommen klar over at det lød usandsynligt og det var også derfor hun havde bestemt sig til at sige at det ikke var hende, fordi hun holdt så meget af ham og ikke ville miste ham, og da hun først var begyndt at lyve havde hun været nødt til at blive ved. Og nu kunne han så tro hende om han ville, men nu havde hun ialfald sagt det som det var, som hun havde besluttet det, og han kunne godt tro at det ikke havde været let for hende. Og da de satte sig ned i græsset og han så længe var tavs og så tilsidst sagde, at han ikke rigtigt kunne forstå det hele, kom hun til at græde og så troede han hende; også fordi der var ikke noget i hele verden han hellere ville. Og bagefter, da han gik hjem kunne han ikke forstå at han nogensinde havde tvivlet på hendes karakter, fordi der jo var sådan noget fint over hende, hun var ikke som de andre og hun stod højt over ham og det var bare forunderligt, at sådan en pige kunne forelske sig i

ham. Og nu var det over midsommer og kartoflerne blomstrede og ude mellem sivene i åen var der høje gule iris, det var mærkeligt han ikke havde set dem før, når han jo dog gik denne vej hver dag. Nu var det somom han i virkeligheden aldrig havde tvivlet på hende men bare gået og ventet på en forklaring fra hende for at kunne blive rigtig glad. Han havde heller aldrig rigtig kunnet forstå det, desuden kunne hun se ham lige rakt ind i øjnene, da hun sagde det og det kunne man ikke, hvis man ikke havde rent mel i posen. Og som han gik der på vejen kom han til at smile for sig selv og blev varm ved tanken om hendes øjne, der var så blå og alvorlige, da hun sagde det. Og da han kom til at tænke på, da hun sad der i græsset og græd og han var blevet våd på hånden, da han ville stryge hendes hår væk fra ansigtet, da han ikke vidste hvad han skulle gøre, fik han en mærkelig fornemmelse i struben og kunne næsten ikke holde den tanke ud, at han ikke kunne komme til at se hende igen før imorgen.

Lørdag aften gav han sig dårlig tid til at spise sin mad før han gik over i kammeret for at gøre sig istand. Da han gik over for at hente sin cykel, så han at hun allerede stod ude ved indkørslen og ventede på ham. Han vinkede med hånden og satte farten op og kunne næsten ikke få sin cykel fri af Jensens søsters fordi han i hastværket kludrede med det og tog for hårdt. Da han kom ud til hende syntes han aldrig han havde set hende så dejlig, hun stod med den ene fod på pedalen og så så vidunderlig ud med alt det lyse hår og den fine, solbrændte hud og tænderne, der lyste fordi hun lo til ham. Hun havde ingen strømper på og istedetfor sko havde hun et par af disse

moderne tøfler, der bare var en tyk korksål med en bred rem og var i det hele taget klædt på som pigerne inde fra byen.

De kørte ned over broen for at komme over til hovedlandevejen, det var en kortere vej og midtvejs til byen lå en kro, hvor de kunne drikke kaffe og sidde og hvile lidt. Da de kørte op ad den lange bakke lagde hun sin hånd på hans skulder og lod ham trække sig op og han tænkte igen på, at selv om han var lidt yngre, betød det jo ikke noget, når han både var større og stærkere end hun. Han spændte musklerne og kørte til, somom det var ingenting og da de endelig nåede helt op og hun spurgte om han ikke var træt, lod han somom han blev forbavset og spurgte: Træt? Hvorfor det?

De satte sig ind i krohaven, hvor der var små lysthuse og han ville hellere ha kaffe end øl og da damen var forsvundet ind i huset lagde han armen om hendes skulder. Han kunne føle huden gennem det tynde stof og hendes hår kilde ham på kinden.

Da de kom ind til byen måtte han la hende føre an, da han ikke var kendt der og ikke vidste hvor markedspladsen lå. Ned ad hovedgaden var der flagstænger med flag og da de kom ned til pladsen var der fuldt af mennesker og sådan en ballade at man dårligt kunne høre hvad man sagde. De satte cyklerne hen og hun slog støvet af remmene på sine tøfler med sit lommetørklæde.

Da klokken var henad elve talte de om, at de måske nok snart skulle begynde og tænke på at komme hjem, men Agnete ville gerne over og danse lidt igen først. På vejen derover skulle hun ind på "For Damer" og Mathias slentrede over til skydeteltet sålænge, fordi han altid havde holdt meget af at stå og se på, at

de skød. Det var to karle, der var ved at skyde, det var nogen fra en anden egn, han havde ikke set dem før. De holdt hurtigt op at skyde og stillede sig op for at se om de andre kunne gøre det bedre. Den ene havde et emblem i knaphullet, det var en reklame for et bilmærke, men da han nok ikke havde bil var det vel et han havde fået. Mathias tænkte, at han gik med det for at folk skulle tro han havde bil.

Karlene havde vendt sig om med ryggen til skydeteltet og Mathias hørte at de stod og snakkede om en eller anden pige. Han kunne ikke li at de talte så sjofelt og råt.

– Hvem? –, sagde den ene af karlene.

– Hende du ved nok, fra forsamlingshuset! –

– Nåe ja; hende med modermærket. –

Mathias vendte sig brat om. Ude midt i strømmen af mennesker kom Agnete gående hen mod skydeteltet. Hun havde fået øje på ham og smilede til ham.

– Davs Agnete! – råbte den ene af karlene. Hun så på de to karle, nikkede til dem og fortsatte hen mod Mathias. Han stirrede på hende med et forstenet ansigt.

Syerske
KAREN JENSINE HANSENS DØDSBO

713 En Feltseng m. Sengetøj.
714 1 høj Kommode.
715 1 fineret Klædeskab.
716 Diverse Garderobe.
717 1 Stueur.
718 En lille Reol m. Diverse.
719 Køkkentøj.
720 2 kulørte Glas paa Fod.
721 1 Brosche.
722 1 lille Guldring.
723 Nips og Diverse.
724 1 Trædesymaskine.
725 1 Petroleumsovn.

Sensommer .. 42.

Den er mærkelig, hverdagen. De jævne små dagligdags ting er mærkelige. I dette øjeblik sidder en pige i en læges forværelse og knuger en sammenkrøllet stump af et lommetørklæde i sin svedige hånd og tænker at hun må forklare ham, hvad det betyder for hende, at hun må trænge sådan ind på ham, at han lover at hjælpe hende, i dette øjeblik står en detailhandler i sin butiks baglokale og grunder over, hvordan det kan være lovligt, at en koncern i København kan ha lov til stille og roligt at ta hans forretning fra ham, i dette øjeblik driver gennemblødte og halvt døde søfolk på en flåde og stirrer med udslukte øjne mod horisonten.

De dagligdags ting er sære og beklemmende. De sker nu i dette øjeblik omkring os. Vi ser dem ikke, vi ser en repræsentant gå ind i en butik og en pige gå ind i en læges opgang og vi læser en avisnotits om et forlis og vi er så hærdede, at det ikke trænger ind i vores bevidsthed. Vi ser avisoverskrifter og enkelte af os prøver at forestille sig, hvad der ligger bag statistikkernes tørre tal og auktionskatalogernes opremsning. Vi bor i huse med billeder på væggene og vi går på gader, hvor mennesker er net klædt på og har ansigter der intet fortæller. Væggenes billeder er kunstværker eller gengivelser af kunstværker, der er et billede af en femmaster på søen eller måske af en skovsø eller af en afdød konge eller en gruppe italienske bønder, som de måske har set ud en eller anden søndag formiddag i en eller anden lille landsby med bjerge i baggrunden. Og menneskene på gader og i sporvogne er net

klædt på og man kan ikke se på dem om de er på vej til en kvaksalver eller til en ågerkarl eller til et direktionsmøde eller til et kontor, hvor de vil søge arbejde i et fremmed land. Og det er høst nu, sensommer, og vejret er fint og varmt og der er bær og grønne æbler på torvet. Og om morgenerne er der dugget spindelvæv på parkernes græsplæner og en ny hverdag er ved at gøre sit arbejde rundt om os. Rundt om i byen, i kontorerne og i sidegadernes kaserner. Og udenfor byen, i landsbyerne og på det åbne land og i købstæderne. Piger er blevet besvangrede i denne nat, mennesker er fødte og mennesker er døde i denne nat og en ny dag er brudt frem og livet går uophørligt videre. Og det er en fredelig og dejlig augustmorgen trods krigstidens hverdag, der gør sit arbejde iblandt os og i kølige, pæne kontorer sidder statistikere og konstaterer nøgternt og uden ophidselse, hvormeget de store formuer er vokset og hvormeget hverdagens hundredtusinders leveniveau er sænket. Solen glimter i spindelvævenes dug og husenes facader er at se på som en jungles frodige udkant der skjuler en verden af hor og drab. Der er røde og sorte og grønne bær på torvet og morgenbilledet er værdigt en malers pensel og man ser kun farverne og de morgenfriske ansigter.

9. BILLEDE

Esther.

I et stormagasin forflyttes en ung pige fra ekspeditionen til lageret. Hendes far er skræddermester og har en lille forretning på Vesterbro. Inden hun blev konfirmeret boede de i en lille gade i den indre by. Hendes far sir om hendes forflytning, at de jo må ta det som det kommer, han sir at sådan noget ikke er så slemt for dem, som det ville være for andre mennesker, for når man er indstillet på noget er det aldrig så slemt. Hans familie har oplevet ganske anderledes sager i sin tid. Desuden er der ikke noget ydmygende i det, for det er jo ikke fordi hun ikke er dygtig nok.

Hun ved godt hvad han mener, det er et emne, de har talt om før. Særlig i de sidste par år. Og hun har så tit hørt om hvad farfars familie måtte igennem, før de flyttede fra Rusland.

En aften var hun ude at more sig med nogle kammerater. De var inde på en stor danserestaurant. De dansede og havde det storartet. Lidt hen på aftnen så hun at hendes strømpe var ved at løbe op og gik ud på toilettet for at se hvor galt det var og om der kunne gøres noget. Da hun kom tilbage stod der så mange ved døren, at hun ikke kunne komme frem og uforvarende kom til at høre nogen tale om hendes kammerater. Det var en lille tyk mand med tjavset hår, han stod og så over mod deres bord og sagde, at det så ikke godt ud, at de sad og lo så støjende, det var udfordrende, han kunne godt forstå, hvis folk fik aversion mod dem. Han ville ikke misforstås sagde han, han kunne roligt sige, at han ikke regnede med hvad folk sagde, men når

nu forholdene var sådan, burde de virkelig tænke sig en smule om og ikke sidde og te sig så udfordrende i et offentligt lokale.

Først forstod Esther overhodet ikke hvad han mente, men så gik det op for hende. Det leende udtryk i hendes ansigt forsvandt, hun blev lidt blegere end ellers og kom i tanker om, at hun var blevet overflyttet til lageret. Hun gik langsomt hen mod bordet. Et par af kammeraterne var hun i familie med langt ude, den ene af dem var en høj ung mand med mørkt, bølget hår, det var særlig ham der lo. Hun ville sige det til ham. Da hun fortalte ham det, sagde han at sådan noget gjorde at man fik lyst til at le endnu højere. De andre spurgte hvad der var i vejen, og da han sagde det, blev de stille og lidt efter sagde en af pigerne, at hun havde ikke lyst til at være her mere, om ikke de skulle gå. Ikke tale om –, sagde den høje, nu vil vi netop blive her. Men det vandt ikke gehør. – Hvorfor skulle vi da ikke more os, – sagde han. Esther sagde, at det var måske rigtigt nok, måske var det uklogt når nu forholdene var sådan. Lidt efter gik de.

Der er det mærkelige ved denne sommer, at nu hvor den normalt skulle nærme sig slutningen, begynder den først for alvor. Den kulminerer i et par dages smeltende hede. Børnene går i badedragt på gaden og hvis man ser ned ad en forstadsgade er der ikke et lukket vindu, badeanstalterne ved Langebro er overfyldt og på stenbroen udenfor og på badeanstalternes tage og på skurenes tage ligger snesevis af børn og tar solbad.

10. BILLEDE

Koncernen.

Nu er det August og koncernen har åbnet en butik skråsoverfor Jørgensen. Så gjorde de det altså alligevel. Inderst inde ville han ikke ha troet det; repræsentanten havde ganske vist sagt det og alle folk havde sagt det til ham, men inderst inde havde han ikke troet det. Fordi han havde syntes det var urimeligt og uret, havde han ikke troet det. Og han havde dog hele sit liv set, at selv om ting er vrange og oprørende, skete de alligevel. Nu havde han handlet med koncernen i så mange år, han havde indarbejdet deres varer og han havde betalt kontant og været en stadig bedre kunde for dem, nu var han blevet for fed en kunde, nu ville de ha det hele. Og den repræsentant havde han handlet med omtrent fra den dag han havde åbnet forretningen og han havde stået i et slags venskabsforhold til ham og så en dag var repræsentanten trådt ind ad døren og havde først spurgt til hans søn og alt det der venskabelige og intime og så havde han oplæst hans forretnings dødsdom for ham. Men repræsentanten var jo bare en funktionær i et foretagende og udførte, hvad der blev ham pålagt. Men han kunne ha sagt, at hvis Jørgensen skulle ha kniven, måtte en anden gøre det. Men det var hans job og enhver her på jorden måtte udføre sit job. Det havde jo heller ikke gjort nogen forskel, om det var repræsentanten eller en anden, der kom med kniven. Alligevel måtte man ha ventet sig, at repræsentanten ikke kunne ha gjort det, at han havde sagt: jeg kan ikke og jeg gør det ikke, fyr mig om I vil men jeg gør det

ikke. På en eller anden måde ville man dybt i sit hjerte være overbevist om, at repræsentanten ville sige sådan. Selvom alle mulige fornuftgrunde sagde noget andet, ville man inderst inde være tryg for, at sådan ville han sige. For man vil aldrig helt tro på uanstændighedens muligheder, selvom den trives fortræffeligt omkring en, man har en klippefast tro på anstændigheds og sandheds og ærligheds magt over svineriet, selvom et blik på det der foregår omkring en, hurtigt måtte kunne overbevise en om, at det var en fiktion. Det var menneskets selvopholdelsesdrift, der gjorde at man inderst inde ikke troede på det urimelige og ødelæggende. At man dybest inde troede sig usårlig og udødelig. Det var derfor de kunne få soldaterne til at gå i ilden, de så nok kammeraterne falde til højre og tilvenstre, men inderst inde troede de ikke de selv ville blive ramt, før den flammende smerte pludselig var over dem.

Men måske havde repræsentanten gjort det ud fra det synspunkt, at når det alligevel skulle gøres, var det bedre at han som kendte Jørgensen, gjorde det. Han tænkte måske at han ville kunne gøre det mindre plumpt og råt. Mange gemenheder i verden blev begået ud fra det synspunkt.

Nu ligger den blå forretning der på den anden side af gaden som en kendsgerning. Der er varer i vinduet og skilte og folk går ind og ud ad døren. De samme folk, der i årevis var gået ind og ud ad hans dør. Det var de lave priser, der dirigerede dem over på den anden side af gaden så sikkert som var det et nyt færdselsregulativ. En og anden købte stadig hos ham, af gammel vane og for skams skyld. Men strømmen gik til den ny butik. Der er fri konkurrence her i landet, sagde

repræsentanten. Men der var jo ikke fri konkurrence, koncernen erobrede et monopol og når de først havde det var konkurrencen dræbt. Den konkurrence, forbrugerne skulle nyde godt af. Men måske kom der en dag nogen, der åd koncernen. Det måtte være det man kaldte de frie kræfters spil. Der må være frihed for enhver, sagde repræsentanten, enhver må ha lov at arbejde på at udvide sin forretning. Men det kunne ikke være rigtigt, at det var det man forstod ved frihed. Det var jo som i junglen, hvor alle æder alle. Frihed må vel være at neglene på rovdyrene blir klippet. For samkvemmet mand og mand imellem gjaldt der jo love, man måtte ikke øve vold og uanstændighed, man måtte ikke i sit forhold til andre mennesker bruge våben, der stred mod den offentlige retsfølelse. Den offentlige retsfølelse var ikke lagt til grund for den lovgivning, der vedrørte økonomiske forhold. Ellers havde dette ikke været lovligt. Udviklingen var vokset fra lovene.

Men måske uanstændigheden profiterer af at man bøjer sig for den. Hvis man satte hårdt mod hårdt ville den måske gi sig. Hvis man kæmpede med den for åbent tæppe. Det måtte være rigtigt, at om man talte sandt og handlede hæderligt og ærligt, ville man i det lange løb stå sig bedst. Fejlen var at folk ikke forstod forholdet: hvis de vidste hvordan det hang sammen, ville de gi pokker i den ny butik trods dens lave priser. Nu gik de bare automatisk derhen, hvor varerne var billigst uden at tænke over at det i det lange løb ville være dem selv, der kom til at betale omkostningerne. Den ny butik havde sendt løbesedler ud til hver eneste husstand i kvarteret, prislister der lokkede husmødrene. Men han kunne jo også sende løbesedler ud. Løbesedler, der forklarede forbrugerne, hvordan det hang

sammen med den ny butik, forklare om koncernen og det hele. Forklare at når han Jørgensen var slået ud ved hjælp af de lave priser, ville priserne ryge op igen og måske blive højere end de havde været før. For på en eller anden måde skulle krigsomkostningerne betales. Før eller senere skulle de betales. Og det var dem, forbrugerne, der skulle betale dem. Han måtte ha samme ret til at sende løbesedler ud som den ny butik og det kunne ikke være ulovligt at forklare folk det sande forhold.

En koncern er nok en stor magt og den har banker og kapital bag sig, men oplysning og anstændighedsfølelse er også en magt og i aften vil han sætte en kladde op til en løbeseddel, der skal klargøre for folk, hvordan koncernen arbejder. Når der ikke står andet end hvad der er sandt, kan det ikke være ulovligt. Hvis sandheden er ulovlig, kan man ikke anerkende loven. Han vil sætte den kladde op i aften og imorgen vil han gå til bogtrykkeren og trods alle reflektioner er han dybt i sit hjerte overbevist om, at når han står på sandheds og rimeligheds grund, vil han i det lange løb være den stærkeste. De har erklæret krigen og de skal få den. Måske de en dag ville komme til at erkende, at det i det lange løb betaler sig at drive forretning efter anstændige principper. *Sandheden om den nye sæbeforretning i østenden* skulle der stå som overskrift. Og når folk havde læst den løbeseddel, kunne det være at lokkepriserne derovre forfejlede deres virkning. De skulle få krig, om så han skulle knække halsen på det. For når alt kommer til alt, var livet bedre når man sloges for det som var rigtigt end når man bare bøjede sig. Man har kun det samme liv og livet ville være bedre, når man stod fast end når man bøjede sig og slikkede deres spyt. Det kunne være han knækkede halsen, men det kunne

også være at det var dem, der gjorde det. Og selv om det blev ham der knækkede halsen, ville det føles som en triumf at afsløre deres beskidte forretningsmoral overfor gud og hvermand. Trods alt ville livet være bedre, hvis han slog igen end hvis han bøjede sig. Det ville være renere luft at indånde hvis han stod fast end hvis han bøjede sig og lod dem gøre ham til lønnet bestyrer i et af deres udsalg. Og måske ville hans løbesedler vække opmærksomhed og myndighederne ville få øje på, at der eksisterede forhold af denne art og der ville blive sat en stopper for det. For når sådan noget kunne trives uden at komme i konflikt med myndighederne, måtte det være fordi myndighederne og lovgivningsmagten ikke vidste at sådanne ting fandt sted. Måske han også kunne gå til aviserne og få dem til at skrive om sagen. Han ville sætte den kladde op iaften og imorgen ville han gå til bogtrykkeren og til avisen med den.

Millionærens Liv var mere drama end nogen Roman, og hans Forretningsmetoder helt udover det sædvanlige. Han veg endog ikke tilbage for at starte sin egen lille private Krig mod Nicaragua, da den siddende Regering nægtede at indfri sine Forpligtelser. Han fik med lejede Tropper Præsidenten forjaget og indsat en Regering, der var villig til at adlyde hans Ordre.

11. BILLEDE

Esther.

Men så en dag, da Esther lånes ud til en anden afdeling af lageret, lærer hun en ung mand at kende. Han er lige blevet ansat på lageret som ekstrahjælp, en høj lys ung mand med vege træk. Han arbejder med at pakke ind og hver gang hun tilfældigt kommer til at se den vej, møder hun hans øjne. Hun kan ikke la være at se nærmere på ham. Hun ville aldrig ha lagt mærke til ham hvis han ikke havde stirret sådan på hende. Hun er ikke særlig køn og plejer ikke at være genstand for opmærksomhed, men der kan jo også være så mange grunde til, at han kigger på hende. Måske tror han, han kender hende. Hun ser igen på ham, men har aldrig set ham før.

I frokosttiden plejer lagerpersonalet at gå ned i gården, hvor der er sol. Der er ingen bænke, men nogle sætter sig på pakkasser, andre med ryggen op ad muren. De ryger cigaretter, læser middagsblade og soler sig. Ovre på trappestenen sidder en hel klynge piger med ansigterne vendt op ad og lukkede øjne og maser på for at blive solbrændte. Esther sidder på en pakkasse sammen med en veninde. Veninden er en lille, tyk en med fregner og farveløst hår. Esther har en meget hvid og bleg hud og hendes hår er gnistrende sort. Det ser smukt ud i solen. Den ny ekstrahjælp står for sig selv og foretar sig ingenting. Da frokostpavsen er forbi og de er på vej op, sørger han for at komme på siden af hende og spør hende med lav stemme, om de ikke kan følges ad i aften. Hun ryster på hodet og går hurtigere.

Da hun om aftnen kører hjem, står han henne på hjørnet og vinker til hende om at stå af. Men hun nikker bare til ham og kører videre og er lidt urolig for det her og vil passe på ikke at se på ham imorgen; måske har han misforstået, at hun havde set på ham.

Og næste dag undgår hun hele dagen at være i nærheden af ham, men da hun om aftnen går ned for at hente sin cykel, står han der og spør, om de ikke kan følges ad hen ad gaden.

Kontordame – Charlottenlund.

kendt med lettere Kontorarbejde, Maskinskrivning og Telefonpasning, kan faa en god og varig Plads. Begyndelsesgage ca. 80 Kr. Billet, mrk. 10133, modt. Berl. Tid.

Ung Pige i Huset.

Dannet ung Pige kan 15. Septbr. blive optaget i vort Hjem, hvor hun vil deltage i lettere Husgerning. Familiær Stilling. Honorar hverken fordres eller gives. Fru Proprietær Petersen, Holmagergaard, Tølløse.

Dusør

300 Kr. kontant til den, der skaffer ung, gift Mand, 26 Aar, stadigt Arbejde. X 619 til Pol.

Ung Pige kan straks faa

let Plads fra 9-18, Løn 12 Kr. ugl. U. L. P. Saalen, Fælledvej 15.

12. BILLEDE

Præsten og Hebron-missionen.

Bagved bakkerne ligger kirken og lige på den anden side af vejen ligger præstegården. Ud mod haven har præsten et værelse, hvor han plejer at sidde og arbejde om formiddagen, han holder meget af at sidde i det værelse og kigge ud mod havens træer. Haven er ikke stor, men den vender ned mod kæret og bag kæret ligger det åbne land. Ved siden af præstegården ligger ejendomsmæglerens villa og lige overfor den ligger brugsforeningen og rutebilgaragen og lidt længere henne hotellet.

Præstens arbejdsværelse brur han også som kontor; når nogen af sognets beboere kommer og skal tale med ham, blir de vist ind i værelset. Præsten kan altid høre, når de kommer ved hoveddøren og blir vist gennem stuen og han passer på ikke at sidde og kigge ud ad vinduet, når de blir vist ind hos ham. Når det banker på, sidder han altid ved skrivebordet og er fordybet i et eller andet.

Nu har han siddet og kigget ud i den have i så mange år, at det er blevet en slags almanak for ham. Det er August nu og hylden har sat frugt, blommerne er så småt begyndt at blive modne og om en halv snes dage kan man vel så småt begyndte at pille de modneste af æblerne af det store træ. Der begynder at blive flere farvenuancer i haven og stærkere farver. Rødbederne lyser kraftigt op med deres stærke, mørke, røde og i buskene kan han endnu se enkelte stærktlysende bær, der har undgået menneskers og fugles efterstræbelser, der er grønne og

røde tomater og franske anemoner i blomst, de gule stauder i den nederste ende af haven, hvad det nu er de hedder, er mandshøje nu og i fuldt flor. Det er mærkeligt, for hvert år der går, blir der færre og færre af de dobbelte, mens de enkelte breder sig som bare, nå ja som bare søren. De plejer hvert år at skære en stor buket af de dobbelte og sende over til ejendomsmæglerens, der gennem årene på så mange måder har været en støtte for kirken. Men det hele skal nu nok iår være lidt senere på gled end det plejer, efter den kolde sommer. Det er virkelig somom heller ikke vejrliget kan holde sig indenfor de faste og hævdvundne rammer, der har været ubrydelige i generationer. Det er mærkeligt og tankevækkende. Nu efter en lang og kold sommer kommer varmen, vi har vist aldrig haft sådan en August før, der har været tale om tredve graders varme og på markarbejdet går folkene næsten nøgne. Selvfølgelig har krigen ingen indflydelse på vejret, men alligevel –. Det er mærkeligt og tankevækkende. Det er somom alting er ved at gå af lave. Der er uro og opbrud i alle livets forhold. Selv her inde i landet, hvor dog alting stort set former sig som det har gjort gennem århundreder.

Han sidder og ser ud i haven og kommer igen til at tænke på havet, som han har savnet så inderligt i al den tid han har været præst her. Som barn voksede han op ved havet og når man er vokset op ved havet, er det svært at glemme det. Særlig de første år var det slemt, men senere føltes det mindre forstemmende, det var vel nok først og fremmest fordi der kom rutebiler, der ligesom gav mere samkvem med omverdenen og gjorde rejserne lettere, så gjorde radioen måske også noget, man følte kontakt med omverdenen og var mindre isoleret. Men nu i

krigsårene kom det forstemmende igen, rutebilerne var indskrænket og det var sjældnere og sjældnere man lukkede op for radioen, den føltes som noget fjendtligt, ikke mere som en dør ud mod verden, men som en påtrængende gæst man undgår.

Der står en kone i døren.

– Men er det Dem, Karen –, sir præsten og ser på hende med det uudgrundelige og velmenende udtryk, der er blevet ham en vane, når han taler med sognets beboere. Hvad kan jeg så tjene Dem med idag? –

Konen er en lille tynd og forslidt kone, en lille, sammensnerpet forarget mund, spids næse og et par rødrandede, plirrende øjne. Der er noget energisk, noget næsten arrigt energisk over hende, som hun står der ved skrivebordet.

– Jo –, sir hun, – det er det, at Anton, hendes far, døde i nat. –

Præsten løfter langsomt hodet. Det er ikke svært for ham at føje en nuance til sit ansigtsudtryk. De ustandselige gentagelser af fødsler, ægteskaber og dødsfald har aldrig formået at udtørre ham helt, han er snart en halvgammel mand, men det fylder ham stadig med en egen, stille forundring at se livet opstå og gå til grunde, han tænker tit på det, når han skal skrive sine prækener, men tør aldrig kaste sig helt ud i det, han kunne komme til at sige noget forkert. Han føler sig altid lidt usikker og mærkeligt beklemt ved disse tanker. Somom han ikke tør tænke dem tilende. Dette at mennesker fødes og dør i disse bakker. Bakkerne ser stadig ens ud, de samme huse, de samme veje, de samme agre. Og

bestandig fødes der nyt liv og bestandig er der dødsfald og når man skal sige noget ved graven tænker man på, hvad deres liv har været og det vil bestandig løbe en i tankerne, at det er uden mening. Nogle dør unge og nogle dør gamle, men det ændrer intet. En dag dør man selv og man skæmmes af den tanke, at den inderste nerve i en aldrig har dirret. Måske man slet ikke er det, der forstås ved troende, måske det er derfor man så heftigt udmaler det i sine prækener, fordi man frygter det uopfyldeligt for ens eget vedkommende. Måske det er derfor, man krampagtigt holder fast ved den opfattelse, at livet for ikke-troende er tomt og ørkesløst. Det føles nødvendigt at tro det. Og det stimulerer at tro det. Det er somom man ville ha lettere ved at tro det, hvis man var svag og hjælpeløs. Fordi trangen til at tro det så var stærkere. Hvis man rigtig kendte sig ussel og svag, ville det være en sådan fryd at kunne tro det, at man ville ha lettere ved det. Men vi er jo usle, vi er syndere, det er det som må gå op for os, vi er små svage usle syndere; hvis det kunne gå op for os i sin fulde udstrækning, ville man have lettere ved at vise anfægtelserne fra sig. Fordi man så ville ha brug for at tro; fordi livet så ingenting ville være uden det. Men synden er i vore dage ved at miste sin overbevisende kraft. Ikke sådan, at der ikke syndes, men synden er ved at miste sin kraft. Angsten er ved at miste sin kraft.

Og så sir præsten beroligende ord til Karen og de tilrettelægger det rent praktiske ved begravelsen. Da det hele sådan set er overstået, sir Karen, at så var der jo det, at hun havde tænkt sig, at følget skulle ha kaffe på hotellet.

Præsten nikker, at det var der jo efterhånden mange, der brugte.

Ja, sir Karen, det ville jo se så fattigt ud, om de ikke fik kaffe og det skyldte man jo også Anton og hjemme havde de jo ikke så mange kopper og stole og denslags.

Næ –, sir præsten, – det ville jo nok være rigtigt det der med kaffe til følget på hotellet. Om man da ellers kunne bestride det.

Karen ser på ham: Ja, men det var jo det, hun havde tænkt sig, at det ville menighedsrådet vel bestride, selv havde de jo ingen penge og der var jo også andre udgifter, som de ville ha svært nok ved at klare.

Men der har hun alligevel forregnet sig, det kan præsten på ingen måde gå med til, menighedsrådet har jo andre opgaver.

– Såe –, sir Karen og blir endnu lidt spidsere, – da er det ellers en kendt sag, at Hebron-missionen gir kaffe til følget. –

– Jaja –, sir præsten, – han har nok hørt det, men det blir Hebron-missionens sag. Ihvertfald kan han godt sige, at det ikke kan la sig gøre.

– Frimissionen gir osse kaffe –, sir Karen.

Jaja, Karen, – sir præsten og rejser sig utålmodig. Det er nok muligt, men vi gør det altså ikke. –

– Så kan vi jo la Hebron-missionen få begravelsen, – truer Karen. – Han Anton kom tit til deres gudstjenester og vi har da ellers også forstået på dem, at de gerne ville ordne begravelsen. Men de havde jo syntes, at når de nu engang hørte til kirken, så ville de også la kirken begrave Anton. Men hvis præsten så sådan på det, var det jo noget andet.

– Ja, det gør jeg, Karen, – sir præsten og vil overhodet ikke diskutere sagen mere.

Så samler Karen sine ting sammen og går mod døren. I døren vender hun sig om og ser lige på præsten:

– Godt –, sir hun, – så går jeg til Hebron-missionen. –

» — PAA DENNE EGN er der ganske yndigt. Stynede Pile kanter Vejene og Stokroser pryder de nette Smaahuses hvidkalkede Vægge. Aaer og Skove skaber rig Afveksling i det skønne Landskab og den venlige og muntre Befolkning øser af den givtige Jords Rigdomme. Højt paa en Bakke hæver den gamle Kirke sit takkede Taarn og naar Klokkerne lader deres malmfulde Toner lyde ud over Landet fornemmer man for Alvor dette Lands Tone, dets Egenart.«

13. BILLEDE

Redaktøren.

Jeg tror ikke, vi kan skrive om det, hr. Jørgensen. Såvidt jeg kan skønne er der jo ikke foregået nogen lovovertrædelse. –

– Hvis jeg troede, der var det, ville jeg gå til politiet og ikke til Dem. Aviserne plejer jo ellers nok at ville stå som repræsentanter for den offentlige retsbevidsthed. Også i tilfælde, hvor det rent juridiske er iorden. –

Redaktøren smiler: Ja, såmænd. Men hvem kan sige, hvad der er den offentlige retsbevidsthed, det vil der antagelig aldrig herske fuld enighed om. Hvor vi mener at burde påtale et forhold, der er uanstændigt eller til skade for borgerne –

Jørgensen er ikke i tvivl: Retsbevidsthed? Ethvert menneske i denne by, der i det hele taget har en retsbevidsthed, vil gi mig ret i at den slags forretningsmetoder burde være utilladelige. –

Redaktøren vil ikke bestride det, men sagen er den at der altid vil være forhold af den art, som retsmaskineriet ikke bør gribe ind i, selvom de føles uretfærdige.

– Men aviserne –, sir Jørgensen.

– Heller ikke aviserne. –

Og redaktøren tilføjer, at hvis der havde stået en fælles interesse på spil, havde der måske været en mulighed.

– Jamen, det gør der, – sir Jørgensen. – Når koncernen først har fået slået min forretning ned og har monopol, hæver de priserne, det er denne bys borgere, det i den sidste ende kommer til at gå ud over. –

– Hør nu her Jørgensen. De føler Dem skændigt behandlet og enhver vil kunne forstå det. Men De er ophidset og kan ikke se sagen klart. For det første har koncernen ikke monopol her i byen, selvom De må lukke og for det andet er det ren og skær en påstand, det der med priserne. Sådan noget skal kunne bevises og det kan det naturnødvendigt ikke, før situationen foreligger. –

– Det er juristeri og ord –, sir Jørgensen. – Det er da klart, at hvis en anden går hen og åbner en sæbeforretning, vil koncernen øjeblikkelig sætte priserne ned og holde dem der, til han er slået ud. Det kan da ethvert barn sige sig selv, at når de slår mig ud på den måde, vil de også gøre det med enhver anden. Altså er der monopol, det er dog en realitet. Hvad kan det nytte, at loven gir enhver ret til at handle med sæbe i denne by, hvis den ikke beskytter denne ret. –

– Men redaktøren er stadig jurist: Det kunne jo tænkes, at vedkommende var istand til at sænke priserne og holde dem der lige så længe som koncernen. –

– Det kan aldeles ikke tænkes, – sir Jørgensen og er ved at blive utålmodig. – Koncernen er den største i landet og har mere end tolvhundrede butikker rundt om i byerne og på landet. Den knuser alt på sin vej. –

– Jaja, – sir redaktøren og er lidt usikker, – det er trods alt alligevel ikke monopol, købmændene handler jo også med sæbe og forbrugsartikler. Og ingen kan vide, om forholdet berører de priser, forbrugerne skal betale. Det er højst noget, man kan antage.

Hør nu, sir Jørgensen og blir ivrig. Jeg har aldrig været så sikker på, at jeg havde ret, som efter at jeg har talt med Dem.

For det første er koncernens landbutikker blandede købmandsforretninger, for det andet er koncernen leverandør til købmandsforretningerne i byen og kan, når de får tilstrækkelig magt til det, bestemme engrospriserne enerådende og derigennem detailpriserne. –

– Tjae –, sir redaktøren, – men hele forholdet kan ses under flere synsvinkler. Hvem kan bevise, at det ikke i det store og hele vil være hensigtsmæssigt, at fabrikation og varefordeling centraliseres. –

Men Jørgensen har haft rig lejlighed til at tænke tilbunds over dette. Nu har han haft forretning i så mange år uden at tænke synderlig over det, men fra den dag, repræsentanten kom og tilbød ham at blive bestyrer i hans egen forretning, har han spekuleret så meget des inderligere, harmen er en god drivkraft. Han sidder der og føler sig rolig i sin stærke overbevisning om at ha ret, han har næsten glemt at han ville ha avisen til at skrive om det, det er ham egentlig ligegyldigt nu, det er bare blevet til en diskussion om sagen og der er efterhånden ikke noget i verden, han hellere ville diskutere. Ja han vil diskutere det med enhver der bare har lyst, han ved han har ret, han er ikke slået ud endnu og han vil ikke gi op, han har ret og han vil ikke gi op. – Hør engang –, sir han, – det De sir der, er der måske noget om, men det gælder bare ikke, sålænge det er koncernen, der skal gennemføre den centralisering. De behøver bare at tænke Dem om i to minutter, så vil De indse det. Koncernen har nemlig kun et mål, der er kun én ting, der er den hellig: og det er at tjene penge. Det er det den er blevet skabt for og det er dens eneste mål. Hver morgen kommer direktøren til sit kontor med det ene formål at undersøge,

hvordan fortjenesten kan presses i vejret, han har ikke et sekund tænkt på at gøre forbrugerne en tjeneste og den magtstilling, han mere og mere udbygger, har kun til formål at øge profitten. –

– De er ikke til at ha med at gøre –, ler redaktøren. – De har stirret Dem blind på den sag, De er blevet stædig og det er umuligt for Dem at se sagen fra en anden synsvinkel. –

– Det kan godt være –, sir Jørgensen og tar sin hat. – Men det er også overflødigt at se den fra andre synsvinkler end den rigtige.

i Funktion, og Folk, der var blevet vækket af Alarmen, vendte sig om paa den anden Side i Haab om, at ingen fjendtlige Flyvere skulle vise sig. En halv Time senere genlød Byen imidlertid af et infernalsk Spetakel, **Skuddene fra Luftværnskanonerne, dumpe Drøn, Klirren af Vinduesglas mod Fortovene og Granatstumpernes Smæld mod Hustagene, gjorde det næsten umuligt at skelne de enkelte Lyde fra hverandre.**

Folk stormede mod Beskyttelsesrum-

14. BILLEDE

Mary.

På loftet i det gamle hus overfor remisen har Valdemar sit logi. I et stort, firkantet rum med et primuskøkken i det ene hjørne. Der står to gamle divaner langs væggen og der er bord og stole. Der hænger tøj på nogle spir, der er slået i væggen og i vindueskarmen står der et radioapparat og en højttaler. På en kasse står der et bur med en masse kanariefugle i. På en gammel kurvekuffert henne ved kakkelovnen ligger en harmonika. På den ene divan ligger Mary.

Det er lidt over middag og der er en lummer, trykkende luft her lige under taget, men trods varmen har hun et vattæppe over sig. Hendes ansigt er oppustet og rødt.

Mary bor hos Valdemar. Hun er seksten år og hun har boet her siden hun var tolv. Det var gået til på den måde, at Valdemar havde givet sig i snak med hende en dag hun var på vej hjem fra skole. Det var ude ved lunden og hun var gået med ham derind. Senere havde han sagt til hende om at træffe sig om aftnen. Hun havde været med ham hjemme og i den følgende tid havde han tit taget hende med hjem. Sommetider var hun blevet der natten over og efterhånden boede hun mere der end hjemme. Efter en dag hun havde været oppe at skændes med moderen, havde hun ikke været hjemme i tre uger. Valdemar havde sagt, at hvis de sagde noget i skolen, skulle hun bare sige, at hun boede hjemme. Efter at hun var kommet ud af skolen kom hun kun hjem engang imellem. Hendes mor boede i

et lille hus udenfor kommunegrænsen, hun havde en halv snes søskende, så de lagde såmænd dårlig mærke til, om hun var der eller ej. Nogle af dem var ganske små. Hendes far vidste hun ikke meget om. Han havde haft arbejde rundt omkring på gårdene og var kun hjemme engang imellem. Sidste år havde han arbejdet i tørvene og iår var han vist i Tyskland. Valdemar sagde, at det ikke var hendes rigtige far. Valdemar var en underlig en, men han kunne godt være rar, sommetider spillede han på harmonikaen, han spillede meget godt på harmonika og sagde, at bare hun havde kunnet spille på et eller andet, så kunne de måske engang ta på tourne. Sommetider var han fuld og kunne finde på de mærkeligste ting, men hendes bror sagde, at det gjorde alle mænd og hun kunne godt huske engang hendes far havde været hjemme, at han også havde været underlig. Engang imellem så hun ikke noget til Valdemar i flere dage, når der så ikke var mere at spise plejede hun at gå hjem til moderen for at få noget. Særlig efter at hun var blevet tyk, havde han ikke været meget hjemme, det var når han havde noget pigesjov et eller andet sted. Hendes bror havde tit været ude på sådan noget sammen med Valdemar. Sommetider var Valdemar sur og sagde han havde mest lyst til at stikke af fra det hele. Det var særlig når han ikke havde solgt noget. Han handlede mest med røgede ål, allesammen i byen kendte ham. Der var nogen der kaldte ham for ålekongen, men det var nærmest for sjov. Når han var fuld kaldte han selv sig sommetider for ålekongen eller røde Valde. Røde Valde havde han heddet, dengang han gik på Valsen.

Ud på eftermiddagen blir det galt med Mary igen og hun skriger så højt og så længe, at fru Jensen nedenunder hører det

og kommer op for at se til hende. Men Mary hverken ser eller hører hende og blir ved at skrige. Fru Jensen tørrer hendes pande, der er våd af sved. Hun ved ikke rigtig om hun skal lave en kop kaffe til hende, det plejer altid at dulme lidt at få en kop kaffe men der er jo ingen kraft i det her erstatning. Mens hun sætter vand over spritapparatet, kommer Marys bror. Hun siger, at det var godt han kom, for nu var det vist ved at være galt med Mary og hun har så dårlig tid, fordi hun skal bage klejner, nabokonen har skaffet noget fedt, hvordan hun så ellers har båret sig ad med det, og nu havde de besluttet at de ville ha nogle klejner, nabokonen ga fedtet og så skulle hun gi resten og så bage dem og så skulle de dele, hvad der blev. Når hun blir færdig vil hun komme op med nogen stykker til Mary, han kan godt ta en enkelt, men skulle sørge for at der blev nogen til Mary, for hun kunne nok trænge til en opmuntring, hun havde sat vand på til kaffe, hvis der nu var noget måtte han hellere kalde på hende.

Men da fru Jensen er på vej ud ad døren, kommer der et nyt skrig fra Mary og fru Jensen går igen hen til divanen. Lidt efter siger hun, at Marys bror må hellere stikke hen efter jordmoren, så vil hun blive her sålænge.

Da Marys bror er gået, står fru Jensen lidt og ved ikke, hvad hun skal. Mary skriger ikke mere. Fru Jensen slukker for spritapparatet og sætter sig hen ved vinduet. Noget efter rejser hun sig igen og stiller sig hen ved fugleburet. Det er nu meget sjov med sådan nogle fugle. Den lille gule der er tyk. Det var synd, de skulle være i sådan et lille bur. De skulle ha et større bur. Hun stikker sin finger ind gennem tremmerne og prøver

på at komme til at røre ved en af dem. – Mors små pipper –, siger hun, – mors små søde pipper. –

Da hun igen retter sig op og ser hen mod divanen, ser det ud somom Mary sover. Hun står lidt og kigger på hende og går så ned til sig selv.

Der går meget lang tid, før hun hører Marys bror komme på trappen med jordmoren. Hun er næsten færdig med klejnerne, men lader det hele ligge og går med op. Da de kommer hen til divanen, og jordmoren løfter vattæppet tilside, ser de at der ligger et barn mellem benene på Mary. Jordmoren havde en fødepakke med, der er pakket ind i bølgepap, hun lægger barnet på pappet og siger at det er født for tidligt. Det vejer kun toethalvt pund.

De sætter vand over spritapparatet og mens jordmoren ordner ved Mary, går fru Jensen ned og laver kaffe. Da hun kommer tilbage, drikker de kaffe og smager på klejnerne, der er helt varme. Fru Jensen vil ha, de skulle gøre noget ved barnet, men jordmoren siger, at alle nok er bedst tjent med at barnet dør.

overtræk. Warburg havde intet at erindre mod det Resultat, Revisionen var kommet til, nemlig 423,259 Kr. I 1927 var Ebstrup kommet til ham og havde sagt, at han nu havde puttet Overtrækket ind i noget, som han kaldte "Warburgs Laanekonto". I 1927 havde Warburg indtjent 31,000, men han havde haft et Overtræk paa 60,000 Kr. det Aar. Det foregaaende Aar var han nemlig blevet gift efter at have været Enkemand i 12 Aar. Og det havde givet nogle Udstyrsomkostninger. Overtrækkene fortsattes, i 1927 med 40,000 Kroner.

Disse augustnætter i København er vidunderlige. Over ens hode er rummet oversået med stjerner og mørket er blødt og lunt og ikke tættere end at man kan skimte hinanden. Livet føles som en kærtegnende hånd. Pølsemandens lille blå lampe kaster et måneskinsagtigt skær over asfalten omkring hans vogn, den kaster et svagt skin over hans kunders ansigter og tegner deres kroppers silhuetter. Alt det, der er en så nær, når morgenens lys falder på avisens overskrifter eller radioen taler og taler bag de nedrullede mørklægningsgardiner, blir her så fjernt. Krigen blir uvirkelig. Hist og her trænger der en stribe lys ud fra bygningernes store, massive, mørke blokke. Og over hele himmelrummet lyser stjernerne.

15. BILLEDE

Studenten.

Der kommer en ung pige gående på en frederiksbergsk villavej. Det er lige i eftermiddagssolen og meget varmt. Foran villaerne er der haver. Der er stille og mennesketomt på vejen, der er bare en kone med en barnevogn og et bud på en varecykel.

Hun standser udfor en havelåge, står lidt, ubeslutsom, og kigger på huset, og går så ind. Hun ringer på og da en dame lukker op, spør hun om det er her, hr. Jørgensen bor. Damen siger at ja det er det og at nu skal hun se om han er hjemme. Lidt efter kommer der en ung lyshåret mand i plusfour til døren, han kigger lidt overrasket på den unge pige og spør høfligt, hvad det drejer sig om. Jo, siger hun, hendes navn er Agnete Mortensen og der var noget, hun gerne ville tale med ham om. Hvis hun da ikke kom til ulejlighed.

Han ber hende komme indenfor. De kommer ind i et værelse. Der står en divan langs den ene væg, der er et rygebord og en bogreol og henne foran vinduet er der et skrivebord hvor der ligger flere bøger slået op.

Ja, værsgod, sid ned, siger han. Hun siger jatak, men blir alligevel stående og siger igen, at nu kommer hun vel ikke til ulejlighed.

– Absolut ikke –, gentar han. Hun sætter sig beskedent på kanten af stolen og sidder så der med sin taske i skødet.

– Hvad drejer det sig om –, spør han igen.

Jo –, siger hun langsomt, – det var sådan noget ganske særligt, hun gerne ville spørge om. – Og så gentar hun sit navn og sir, at han kender hende ikke, men de er da ellers fra samme egn. Om ikke det var hans far, der havde N. P. Jørgensens sæbeforretning?

– Jo –, svarer han overrasket.

– Ja se –, fortsætter hun, – jeg er jo ikke der fra byen, men vi har handlet meget i forretningen, særlig som barn var hun tit blevet sendt derind og hente varer, de boede et stykke udenfor byen, oppe i et af de små huse ved mosen. Senere var hun kommet ud og tjene. –

– Ja, så er vi jo sådan set landsmænd. –

Ja, – svarer hun opmuntret, det var også derfor, jeg turde komme her idag. De kender jo ganske vist ikke mig, men jeg vidste godt hjemmefra at Jørgensen havde en søn, der læste til læge i København. Og så forleden traf jeg en ung mand hjemmefra, som havde truffet Dem herovre og sagde hvor De boede. –

– Nåe –, siger studenten, – det har vel så været Leif Andersen. Ja, han er jo blevet C. B. betjent herovre. Men hvordan kom De til at tale om mig? –

Jae –, siger pigen forlegen, – han fortalte at han havde truffet Jørgensens søn og så sagde jeg at jeg kendte Dem og at han måtte gi mig Deres adresse. –

– At De kendte mig? –

– Ja, jeg sagde at jeg havde lånt en bog af Dem, som jeg gerne ville levere tilbage. –

– Det var satans, hvad sagde han til det? –

– Nåe, han sagde ikke noget sådan –.

– Sagde han ikke noget? –

– Næ, han grinede bare. –

Nu er studenten i vildrede, han ved ikke hvad han skal sige. Står bare og ser på hende. Så siger han:

– Jamen, jeg forstår ikke rigtigt. Jeg kender Dem da slet ikke. Og De har da aldrig lånt nogen bog af mig? –

– Nej, det var bare noget, jeg sagde. –

Studenten ser overrasket på hende. Hun ser ikke op, men sidder og fingererer ved sin taske. Så pludselig ser han, at hun græder. Han springer op og går hen til hende:

– Jamen De græder jo. Hvad er der i vejen. Jeg forstår ikke et muk af det hele. –

Hun sidder stadig og ser ned for sig og svarer ikke.

Han står lige foran hende og ved hverken ud eller ind.

– Men hvad er der ivejen med Dem. Hvorfor græder De –, spør han igen.

– Det er det, – siger hun så, – at jeg er med barn. –

– Nåe –, siger han somom han havde fået et stød i maven. De er med barn? –

Hun bare nikker og ser frem for sig. På en eller anden måde er han hende taknemmelig, hun kunne godt ha taget den store tur, tænker han.

Hun tørrer ikke sine øjne og hun hulker ikke. Hun sidder bare og ser frem for sig med et afslappet og smukt ansigt, mens tårerne triller ned over hendes kinder.

Det er fint af hende, tænker han. Og så pludselig går det op for ham, at det er forbløffende, at hun kommer her og opsøger ham for at fortælle ham det.

Men han synes ikke han kan bringe det på bane. Og før eller senere vil hun vel forklare det. Nu må hun ha lov at afreagere først. Han har en stærk trang til at strække sin hånd ud og stryge hende over håret. Han kan næsten ikke beherske den trang. Det er somom hans hånd selv vil det uden hans sanktion.

Og måske gi mig til at tude sammen med hende, tænker han ironisk. Den latterlige vision af ham selv og pigen siddende her på et værelse på Frederiksberg med hinanden i hånden og tude, gør ham kold igen.

– Ja, det er jo en gal en –, siger han så.

Og lidt efter: Vil De ikke ha en cigaret.

Hun tar den og han tænder for hende. Han lægger mærke til, at hendes tommelfinger er gul af nikotin.

Han kan ikke la være at kaste et blik ned over hendes mave.

– Jeg forstår bare ikke rigtigt –, begynder han langsomt og venligt. Det går op for hende hvad han mener.

– Jo, – siger hun, da jeg fik at vide, at De boede her, tænkte jeg, at De måske kunne hjælpe mig. De er jo læge. –

Hun siger det ligefremt. Somom det at han var læge, var forpligtelse nok for ham til at hjælpe hende.

– Jamen jeg er jo ikke læge –, siger han. – Jeg er jo bare student. –

Hun tar hans oplysning nærmest somom det var undselig tilbageholdenhed fra hans side: Der er jo mange almindelige mennesker der kan gøre det, og når De læser til læge, kan De da bedre gøre det rigtigt. –

– Næe –, siger han, – det er skam ganske udelukket. – Han kommer hverken ind på, at det er strafbart eller det der med, hvor glad man blir for et barn, når først man har fået det og at

nutildags er det jo ingen skam mere og alt det der. Sagen lar sig naturligvis slet ikke diskutere.

– Men måske kan De gi mig adressen på en læge –, spør hun og har åbenbart fuld tillid til, at nu hvor hun har betroet sig til ham, skal han nok på en eller anden måde ta sig af det.

– Har De arbejde her i København nu –, spør han. Nærmest for at sige noget.

– Ja –, svarer hun. – Jeg har en plads som husassistent i Hellerup. Der har jeg været i fjorten dage. – Og hun forklarer ham, at hun udelukkende tog plads herovre, fordi hun mente, at hun lettere ville få ordnet det her. Og hun gir sig til at fortælle om det der gik forud, om den gård hun havde arbejdet på og det at hun havde så let til at blive forelsket. Hun fortæller det ligefremt og lægger ikke skjul på nogetsomhelst. Og på nabogården havde de en ung karl, der ikke var stort andet end en dreng og ham var hun også blevet forelsket i. Men på en ganske anden måde end de andre, ja det var sådan, hun kunne ikke rigtigt forklare det, men det var noget helt andet med ham end det havde været med de andre. Ja hun kan ligesågodt fortælle det hele nu hun er igang, han havde opdaget at hun havde været kæreste med en anden karl og ville ikke ha noget med hende at gøre. Og det ville ikke ha hjulpet hende noget, at hun havde forklaret, at det jo var før hun nogensinde havde set ham, hun havde haft med andre at gøre, for han troede hun var anderledes end andre og når han blev klar over, at hun ikke var det, ville han komme til at hade hende. Han havde set, hun havde badet nøgen i åen sammen med en karl, men hun havde nægtet det. Men han havde set, at hun havde et modermærke på lænden, og så havde hun benægtet det også. Og da han ikke

troede hende, havde hun trukket kjolen op og så var han blevet helt vild. Og det var nok derfor det var gået galt, for hun ville jo ikke gøre sig bedre end hun var og hun havde kendt andre end ham, men de havde passet på, men han var jo også så ung, han var yngre end hun og så var det det, at hun var så forelsket i ham at hun aldrig troede hun ville kunne blive så forelsket i nogen anden.

– Nå, men hvad sir han så til alt det her –, spør studenten.

– Ja, det er jo det, at han ved ikke noget om alt dether, – siger pigen. – En dag, vi var på marked blev han klar over, at jeg havde kendt andre før ham. Han sagde det til mig ude på landevejen, da vi cyklede hjem og da han havde sagt det, ville han køre fra mig og jeg kunne næsten ikke følge med, jeg ville jo ikke ha at han kørte fra mig, jeg ville forklare ham det hele, for jeg vidste han var forelsket i mig lige så meget som jeg var i ham og hvis han kørte fra mig i det humør, ville jeg aldrig få ham at se mere. –

Så tier hun.

Og da studenten heller ikke siger noget, blir der en pavse.

Studenten vil sige noget, men ved pludselig ikke, hvad han skal sige.

– Det er ligesom når man sir der går en engel gennem stuen – sir hun så og ser op på ham. Hendes øjne er våde endnu.

– Hvor er de dog blå, hendes øjne –, tænker han og ser ned over kindens runding og halsens hud.

– Men fik De så da ikke snakket med ham, – spør han og synes det lyder forlegent og kunstigt.

– Nej –, svarer hun, – da jeg tog ham i armen for at han ikke skulle køre, blev han helt vild af raseri og slog efter mig. Og så

kørte han. –

Så blir der igen en pavse. Studenten spør, om hun vil ryge, men hun siger nejtak.

Da han selv har tændt en, siger han pludseligt, at det jo heller ikke er helt sikkert, at det er gået galt –.

Jo –, siger hun, – det er jeg sikker på. –

– Hvor længe er det siden –, spør han.

– Det var ved midsommer og jeg har ikke haft det de to sidste gange. –

– Jae, så er det måske rigtigt –, siger han.

– Ja, det er det ganske bestemt –, siger hun. – Jeg kan mærke det. Og mine bryster er blevet større og har været så ømme og sommetider har jeg været bange for at der var noget forkert ved det fordi der ligesom var en knude i det ene bryst. Nu er den næsten væk, men man kan mærke den endnu. –

– Er det kun i det ene? –

– Ja –, svarer hun. – Prøv selv at føl –. Hun knapper kjolen op i halsen og krænger den ned over brystet. Han strækker hånden ud og føler forsigtigt. Han mærker duften af hendes varme hud, da han bøjer sig ned over hende.

– Jeg kan nu ikke føle noget hårdt sir han og han synes hans stemme lyder underlig. – Men måske man kan mærke forskel –, sir han så og trækker kjolen ned over den anden skulder. – Nej, – siger han lidt efter, jeg kan ikke mærke noget. –

– Nej –, siger hun, det er næsten gået væk nu. –

Og så pludselig retter han sig op og siger: Kom, sæt Dem herover. – Han tar hende ivrigt om skuldrene og løfter hende op. Og da hun står op lige foran ham, kan han ikke længere

beherske sig, men lægger armen om hende og trykker hende ind til sig og kysser hende voldsomt.

– Nej –, stammer hun.

Men han er ikke til at standse, hans arm er som en skruestik og han kysser hende på skuldrene, på halsen og på brysterne. –

Nej, nej, – hvisker hun, men han tvinger hende ned på divanen og krænger voldsomt hendes tøj ned over lænderne.

Da det er forbi, ligger han længe og ser gennem hendes hår ud i værelset. Hans mund er lige ved hendes øre og hendes hår ligger ud over hans ansigt. Det er midt på eftermiddagen og solen er på vej ind i værelset. Udenfor vinduet kan han se noget af det store træ og nede i gården er der nogen, der er ved at banke et gulvtæppe. Duften fra hendes hår fylder ham og han presser sine læber mod hendes øre, mens han stadig ser op mod vinduet, træet og den blå himmel. Han mærker hendes krop mod sig.

Så glider hans øjne over værelset. Skrivebordet og bogreolen. På rygebordet ligger cigaretterne. Hvis han strækker sig kan han nå dem. Han løfter sig op på den ene albue og får fat i pakken med fingerspidserne. Da han har fået fat i pakken, drejer han sig og ser ned over hende. Det gir et lille ryk i ham, da han ser modermærket på lænden. Hans blik glider over hende og det er somom han vil indsuge dette billede. Somom han vil indprente sig hver detaille. Somom det er nyt land, han ser for første gang. Somom det er en sjælden lejlighed, der aldrig kommer tilbage.

Så, da han ser op på hendes ansigt, opdager han at hun græder. Hendes ansigt er roligt og øjnene ser lige og sørgmodigt på ham.

Det lammer ham for et øjeblik, han kan ikke sige noget. Det farer gennem hans hode, at hun jo har kendt andre end ham, hun har jo selv fortalt det, hun er kun atten år, men har allerede kendt flere. Hva pokker græder hun så for. Hun har jo selv forklaret, hvordan hun ikke kunne stå imod, når nogen tog på hende. Og han mærkede jo hendes varme og følte hvordan hun gav efter, den søde følelse har endnu tag i ham.

Så blir han patetisk: Har jeg – har jeg såret dig?

Og i samme øjeblik han siger det, får han en flov smag i munden, det lyder hult og uægte.

– Nej –, siger hun stille –, det var jo osse mig selv. –

Og da han føler sig så skidt tilpas ligeoverfor hendes ægthed og naturlighed, at han uvilkårligt dækker sit ansigt ved at lægge hodet ned mod hendes skulder, stryger hun ham over håret og der går en sitrende følelse af svaghed og utilstrækkelighed igennem ham.

Lidt efter kysser hun ham og han blir liggende og underkaster sig denne nye følelse.

Skulde Kristendommen helt forsvinde af vort Folks Liv, var det en større Ulykke, end om vi aldrig blev et frit Folk igen. Og Mangel paa Kristendomskundskab og Kirkeskik gør deres til, at den kan forsvinde. Men forstaar du dette, saa begynd med dig selv — og med noget, der *kan* gøres. Har du ikke engang Kraft til det, saa bed Gud give dig den. Og har du ikke Ro til at bede, saa gaa ind i Christianskirken. Den staar aaben hver Dag for det samme.

16. BILLEDE

Ko-Anders.

Det var da en svær sorg for Dem –, siger præsten, – jeg har jo godt nok hørt, at en af Deres små piger var syg. Så kunne hun altså ikke stå det igennem –.

– Næe –, svarer Anders, – doktoren havde jo da også sagt, at det var alvorligt og da de så kørte hende op på sygehuset, tænkte vi jo osse at det klarede det lille skidt vel ikke. –

Det er denne præst, han har det med at falde i tanker, hver gang han står overfor fødsel og død falder han i tanker. Nu sidder han der ved skrivebordet og ser ud ad vinduet, somom synet af den smule have og den stump blegblå augusthimmel kunne hjælpe ham til klaring.

Anders står tålmodigt og venter, til præsten vender tilbage til jorderiget.

Ja –, siger præsten så omsider og rækker hånden ud efter pennen, – hvad var det pigen hed? –

– Ja, det var jo hende vi kaldte Kanulle –, siger Anders og står der med sin store tunge krop og sine store næver foran skrivebordet og virker som en sær kontrast til dette værelse og denne præst. Som et stykke tørvegrav eller roemark her mellem alle bøgerne.

– Jamen jeg mener hendes rigtige navn –, siger præsten.

– Ja, svarer Anders og glipper lidt med øjnene, – det var jo det, jeg kan ikke rigtigt komme på hvad det nu var. Vi sagde jo altid Kanulle eller Nulle. –

Jaja, – siger præsten tålmodigt, – vi kan jo nok se det i bøgerne. – Og han får fat i en af de store tunge bøger og gir sig til at blade rundt. Mens han blader, spør han om hvornår det nu var, hun blev født. Ja, det ved Anders heller ikke så nøje. Men hun var da kommet efter Rasmus.

– Hvor gammel Rasmus vel kan være nu, – spør præsten så og husker at de jo regelmæssigt får en hvert år, så det kan vel regnes ud.

Men Anders kan ikke sige det helt bestemt, han står og anstrenger sit store tunge hode, – ja la os nu se, hvor gammel kan han Rasmus vel være? –

Præsten mener stilfærdigt, at de jo kunne gå dem igennem en for en og se og få rede på det. Han blader om i bogen, lægger den væk, tar en anden ned og gir sig til at blade i den. Og mens han blader, siger han hvormange det nu er, de har. –

Ja –, svarer Anders, – det er da ellers elve. Når man regner Nulle med.

– Nå her er det –, siger præsten, – her er den første, det er Ejner. Det var i 27. Anders står og tænker lidt. Og så bekræfter han det, det er rigtigt nok sådan set. Men inden de kom hertil og giftede sig, havde de jo to. Den ene var en pige, der hed Agnete, der lige er taget til København, og den anden var Karen, som de ikke har hørt fra i mange år.

– Nåja –, siger præsten, – men Ejner er altså sådan set den første her.

Anders nikker. Og mens præsten blader videre, mumler han noget om, at det jo var Ejner, der blev konfirmeret ifjor og kom over til Nielsens i Ejby.

Så har præsten fundet nr. 2. Han remser nogle navne op. – Jo –, den er go nok –, siger Anders, – det er Adolf, det er den næstældst her. –

Så finder præsten nr. 3. Det er også en dreng med mange navne.

– Næj –, siger Anders, – det er inte vors.

– Hva –, udbryder præsten, – jovist er det Deres, Anders. –

– Næj –, gentar Anders stædigt, – sådan en har vi faneme aldrig haft. –

– Jamen det står nu her, så må det være rigtigt.

– Nåmen så må det være ham, der døde som bitte. –

– Ja, det må vi så undersøge bagefter, – siger præsten og går videre.

De næste par stykker godkender Anders, men da de så kommer til en, der hedder Vilma Anine Petrea, protesterer han igen, sådan en har de ihvertfald aldrig haft.

Ja, De kan nu være sikker nok, Anders, når det er skrevet op her. –

– Nå, men så er det måske hende, vi kalder Søster, – siger Anders tøvende, det er da vist forresten osse hende, der er efter Anton. Og så er Alfred den næst. –

– Ja, – siger præsten, – så er det Alfred jeg har her.

Så kommer der igen en pige med en række navne, der gør Anders urolig i blikket. – Næj –, siger han og ryster på hodet.

– Jamen det står her jo Anders –, siger præsten og er ved at køre træt.

Anders er også træt. Hans øjne er stift rettet mod bogen som han alligevel ikke kan læse på hodet. Præsten blader videre frem og blader tilbage igen og siger så at vi må jo se at klare det her.

Men Anders står stadig og stirrer ned på bogen. Det ser ud som han har opgivet det.

Så pludselig går der noget op for præsten: Jamen så er det vel Nulle –, siger han. – Nulle som De kom her for. –

– Åja –, svarer Anders lettet, – ja det er Nulle, for Nulle kom efter Alfred.

Og da de har fået ordnet det hele og Anders er gået, sidder præsten igen der alene og kigger ud i haven og kommer igen ind på de farlige tanker om liv og død, som han ikke tør tænke tilende.

En stærkt draperet Nederdel og Pelsværk omkring Armene kan lune godt en kold Aften, naar vi skal benytte Maaneskinnet til at gaa i Selskab, og gerne vil være lidt festligt klædt paa. Denne Model er af mørkerødt, tyndt Uldstof, og egner sig altsaa særlig udmærket til at bære under den kølige Aarstid … selv om det er lidt vanskeligt at færdes med saa lang Kjole. Men den Slags Vanskeligheder har Kvinderne jo for længst sat sig ud over, tapre og modige som de er, naar det gælder om at lide lidt for Stadsen.

Høst .. 42.

Det er hverdagens jungle. Junglen hvor alles kamp står mod alle. Junglen hvor alt lurer på hinanden, hvor alt æder hinanden eller blir ædt. Kampen og stræbet og sliddet og drabet er hverdagens udfoldelse, brunst og gråd fjæler sig i krogene, afmagt fjæler sig i krogene.

Og er hverdagens livsudfoldelse ikke kamp på bare næver eller på blanke våben, er den en bondes grublen over sin selvangivelse eller en filmproducents gustne overvejelser eller en hanrejs kvælende følelser, eller en strejkes trods og had. Den er socialkontorernes fyldte venteværelser og desperate beslutninger om at søge arbejde i et fremmed land, den er detailhandleren, der deler løbesedler ud *Sandheden om sæbepriserne*, trappe op og trappe ned, den er. en attenårs pige på vej til en fosterfordriver og en mand på en bænk der sidder og snakker med sig selv, den er krigsdetaljer i aviserne, der borer sig ind i én og ikke vil lade sig forjage, den er brølende overskrifter og tavse, morgengustne ansigter i daggryet.

Sådan kommer høstens tid til Danmark. Dag følger efter dag, sommeren viger og der er morgendug i de blomstrende havers spindelvævstæpper og træerne blade begynder at falme. Det er September. September i det fjerde krigsår. Det er denne kølige klare luft, der varsler vintren. Teltlejrene er ryddet, der er skodder for sommerhusene og stranden ligger mennesketom og kølig. Havet har en anden farve nu. Himlen er klarere og blæsten skarpere.

17. BILLEDE

Sandheden om sæbepriserne.

Jørgensen deler løbesedler ud. Ind og ud af havelåger. Op og ned ad trapper. Han tvinger sig til at tro, at det nytter noget. Han har ikke et øjeblik for alvor troet at det nyttede noget. Han ved, at det ikke nytter noget. Men han ved også at han har ret og sandhed med sig. Og en eller anden slags dum overtro dybt inde sir ham, at ret og sandhed vinder i det lange løb. Hvis man da kæmper. Han ved godt at det er løgn, men en eller anden djævelsk stupiditet i ham forlanger at han tror det. Måske for overhovedet at kunne leve videre. Hvordan skal man fortsat kunne trække vejret efter at ha erkendt, at ret og sandhed er afmægtig overfor uret og løgn. Hans forstand sir ham klart, at sådan er det, alle erfaringer han har gjort i dette liv bekræfter det, men det går ikke an at indrømme det, det går ikke an at gøre det til en erkendelse for livet, det går ikke an at leve på den erkendelse. Eller leve efter den. Han har det udmærket her på trappegangene med sine løbesedler. Langt bedre end han ville ha det, hvis han stod i butikken som bestyrer med en sikret indtægt. Og med pension. Måske hørte der osse pension med. Han har det udmærket her med sine løbesedler. *Sandheden om sæbepriserne!* Han føler sig ung og veloplagt af livsfølelse. Og han føler, at sådan vil han blive ved at ha det, hvis han bare slås med de sataner sålænge han overhovedet kan. Ja han vil ha det fortræffeligt til sit sidste åndedræt, hvis han bare har forvisningen om, at han ikke gav sig, sålænge der var en dråbe

modstandskraft i ham. Livet er andet og mere end italiensk salat og centralvarme. Så ryger studentens eksamen måske, men det er en bedre ballast for en dreng at gå ud i livet med, at hans far ikke bøjede ryg for uretten. Det er en reel værdi for livet, der kan gi rejsning; hvis man skal vælge mellem det og eksamen må man gi afkald på eksamen. Man kan være smidig og fornuftig og gå på akkord, men hvis man ikke trækker en grænse, er det ude med en. Og når man føler at grænsen er nået, slår man kontra. Flæsk og stuevarme og pænt søndagstøj er sekundære ting, når det når dertil. Til syvende og sidst tar de jo osse flæsket og stuevarmen fra en, hvis man ikke slår igen. Så kan man ligesågodt unde sig selv den fornøjelse at slå igen og føle at man er et menneske. Så har man da ialfald chancen.

Og han sir til sig selv, at hvis han kan narre sig selv til at tro på, at det kan nytte noget, kan han måske opbyde så megen energi, at han klarer den. Han ved godt det ville være et mirakel, men det er på den måde mirakler blir til. Og hvem ved. Han har en sjat penge endnu og hvis han bare kan holde halvdelen af sine kunder, kan han klare den sålænge, at de måske blir kede af legen og søger sig et billigere vildt. Han føler en stille triumf, når brevkassen er klappet i om løbesedlen og han hører trin i entreen. Nu står de og læser det. *Sandheden om sæbepriserne.* En og anden har vel hjerne og fremsyn nok til at begribe det. Han har en snigende følelse af, at han overtræder en eller anden lovparagraf eller politivedtægt med disse løbesedler. Han har haft den før, men har forbudt sig selv at undersøge hvorledes det forholder sig med det. Han har ikke skygge af tvivl om sin gode ret, og når han har det, er det iorden. Han sir til sig selv, at han er i besiddelse af en sund

retsfølelse, og når løbesedlerne ikke strider mod den, kan de kun stride mod paragrafferne, hvis der er noget galt med paragrafferne. Og hvis der er noget galt med paragrafferne, har han ingen pligt til at bøje sig for dem. Så står paragrafferne i trustens tjeneste, så er de med til at øve uret og bør bekæmpes sammen med trusterne. Til den sidste ende.

De øvrige Handelsselskaber laa uensartet, men bortset fra Crome & Goldschmidt, der steg 3 Point, var Kursudsvingene kun smaa. Skibene laa fastere efter Nedgangen den foregaaende Dag. Dannebrog steg 5 Point, og med Undtagelse af Norden og Svitzer var der Stigning over hele Linjen. Industrilisten var uensartet med Plus og Minus blandet mellem hinanden, maaske dog en Tone fastere.

Ogsaa Obligationshandelen var større end Dagen i Forvejen. I Begyndelsen var Kurserne uforandret, men senere blev Tendensen lidt svagere og Fald paa ¼ var almindeligt i Kreditforeningerne. Hypotekerne holdt dog Kurserne fra den foregaaende Dag. I alt var der omsat 2,048,000 Kroner.

18. BILLEDE

Læge søges.

Jeg tror godt du kan opgi at finde en læge til det der. Ikke sådan at jeg mener, at der ikke stadig skulle være læger, for hvem hensynet til lovgivningen vejer mindre end menneskelige hensyn, men jeg tror, det er vanskeligt at finde frem til dem, når ulykken først er over en; hvis de kender patienten og hendes forhold på forhånd, lar det sig jo nok gøre, men jeg tror det er håbløst hvis man så at sige kommer ind fra gaden. Du kan sige dig selv, at hvis det ikke var så umådeligt vanskeligt, ville folk ikke gøre det selv i det omfang, som de faktisk gør. Når folk lægger deres skæbne i hænderne på en eller anden adresse, de har fået opsnuset, er det ikke letsindighed eller fordi de ikke er klar over det farlige ved en operation under sådanne forhold, så er det simpelthen fordi de overalt har løbet panden mod en mur og fordi de vil vove hvadsomhelst for at få taget det bort. Derfor er propagandaens nytte også tvivlsom, jeg vil gerne tro at kvinder, der går ind for at se "Kvinder i venteværelset" blir chokerede og skrækslagne over disse billeder, der fremstiller en blodprøve så realistisk og ledsaget af alle operationsværelsets skræmmende detaljer, at de holder hænderne for øjnene og ikke vover at ta dem fra igen, før den smægtende musik forkynder, at nu er der en ny kærlighedsscene på lærredet, jeg vil gerne tro, at de blir så skrækslagne, at de sværger aldrig at ville gå til en kvaksalver, men den dag de selv kommer ud for ulykken, overvinder de deres rædsel ved udsigten til at skulle føde et

barn under forhold de ikke magter. Den såkaldte underklasse har en nedarvet angst for at få børn og det er givet at angsten først vil forsvinde, når de materielle kår er tilfredsstillende. Ingen film, ingen propaganda kan skabe en angst for lyssky operationer, der er stærkere end angsten for at få børn, det eneste en sådan propaganda opnår er den, at den formålsløst forstærker angsten for de ulovlige indgreb og mangefold forstærker kvindernes ulykke, opriver deres i forvejen belastede nerver og måske driver dem til afsindigheder. Hvis propagandaen da ikke ved sin forløjede og overdrevne fremstilling opnår det modsatte af sin hensigt: der er jo i denne by tusinder og atter tusinder af kvinder, der kender en sådan operation af egen erfaring og ser hvor overdreven fremstillingen er, som ved at indgrebet er praktisk talt ufarligt og at det farlige hovedsagelig består deri, at det ikke er læger, der foretar indgrebene. Det katastrofale i tilstanden ligger deri, at menneskers materielle kår ikke gir dem mulighed for på betryggende forhold at føde børn til verden. Og dernæst i, at de indgreb som ingen lovgivning vil kunne hindre, ikke må foretages af lægerne. Den eneste praktiske virkning af lovgivningen er den, at kvinderne jages fra lægerne til kvaksalverne og løber risiko for liv og helbred. Det er dette der er det katastrofale. Efter denne lov blir mennesker dømt til hårde straffe, praktisk talt hver dag blir mennesker dømte efter denne lov, en lov som selv den, der har lavet den, tar afstand fra, fralægger sig ansvaret for. En lov, der blev frarådet af sagkundskaben. En lov, ingen tar i forsvar. Og trods almindelig enighed om lovens umulighed dømmes mennesker stadig efter den og slæbes i fængsler.

Men det konkrete tilfælde: Pigen er atten år og husassistent og du hævder ikke at være barnefaderen, selvom du erkender at stå i nært forhold til pigen. Faderen er efter opgivende seksten år og landvæsenselev. Hvis det ikke var stupidt at gi sig til at moralisere overfor det levende liv, kunne man forarges over denne knægts mangel på omtanke og ansvarsfølelse. Eller man kunne efter behag jamre over forældrene eller over pigens letsindighed. Forøvrigt er det pudsigt det der med at du nægter at være den skyldige, for det første er det uden betydning med henblik på den forestående opgave og for det andet vil man ikke tro dig. Man vil se forstående og alvorligt på dig og når du er vel ude af døren vil man smile. Man vil smile og tænke, at det er pudsigt, at stud. med. Jørgensen optræder som den ædle, uegennyttige hjælper. Personlig tror jeg dig, om ikke for andet, så fordi det passer mig; jeg har selv for mange år siden været i den situation: Jeg var forlovet med en vidunderlig pige, som jeg var så forelsket i, at jeg tabte mig af det. En dag kom hun og fortalte, at hun var i omstændigheder, det var ikke mig, men et tilfældigt restaurationsbekendtskab, der havde æren. Jeg tilbød at gifte mig med hende, men hun sagde at det måtte vi slå ud af hodet, hun var blevet klar over, at hun ikke elskede mig, på den måde ihvertfald. Hun var ekspeditrice i en forretning. Jeg spurgte om hun da elskede ham. Det gjorde hun. Jeg spurgte om jeg skulle snakke med ham. Hun svarede, at det ville ikke nytte noget, han var gift. – Da hun var gået gik jeg ud og kastede op og de følgende dage rendte jeg fra Herodes til Pilatus for at finde en læge. Jeg tror det var i 37. Jeg fandt ingen. Så skrev jeg hjem efter penge og rejste med hende til Tjekoslovakiet for at få ordnet det. Det er vanvittigt, når man

tænker på, at det er den simpleste af alle operationer. Da jeg forklarede lægen, at det ikke var mig, smilede han. Da vi kom hjem, tog jeg afsked med pigen på Rådhuspladsen og jeg har ikke talt med hende siden.

Siden 1937 er forholdene herhjemme blevet ikke så lidt skrappere på det område og idag nytter det hverken at ta til Norge eller til Tjekoslovakiet. Jeg tror du må opgi at finde en læge.

berg. Man fik fastslaaet, at den unge Kvinde havde født sit Barn, da hun i Sommeren 1940 boede i Smallegade, og under Forhøret i Gaar indrømmede hun over for Kriminalassistent *Mohr*, at dette var Tilfældet. Hun havde formaaet at holde den forestaaende Fødsel skjult for sit Herskab og en Medtjenerinde, som hun delte Værelse med. Den Nat, hun skulle føde, havde hun listet sig ud af Værelset, havde født Barnet paa et Toilet og havde lagt det i en Citytaske. Da hun atter vendte tilbage til sit Værelse, begyndte Barnet at klynke, og af Frygt for Opdagelse havde hun straks kvalt det med en Snor. Citytasken havde hun derefter anbragt i den Kuffert, som hun havde ført med sig i det næste Aars Tid.

19. BILLEDE

Kære Andreas.

Jeg svarer omgående trods det at jeg har dårlig tid, fordi jeg er blevet nervøs for hvad der kan ligge bag dit ønske om de penge, forholdene herhjemme er nemlig ikke længere som du kender dem. Her er sket forskellige ting som gør, at jeg ikke længere kan disponere så frit over mine penge som før. Måske bør jeg endda forberede dig på, at forholdene eventuelt kan udvikle sig derhen, at du kommer til at afbryde dine studier. Jeg er sikker på at du ville foretrække dette fremfor at have en far, du ikke kunne respektere. Nå det er jo heller ikke sikkert det går så galt, men det ser unægtelig ikke for lyst ud i øjeblikket.

Jeg sender dig alligevel de halvtres Kroner, da jeg jo kan forstå på dig, at det er en meget alvorlig situation, der har fået dig til at skrive om penge, men jeg vil ikke lægge skjul på at det er mange penge for mig og at det piner mig, at du ikke har så meget tillid til mig, at du rent ud fortæller mig, hvad du skal bruge dem til. Du har vel ikke rodet dig ind i noget galt, min dreng. Din mor er som ofte før inde i en vanskelig periode for tiden og det gør jo ikke det hele lettere for mig. Jeg ville gerne fortælle dig udførligt hvad der er på færde, men det er en længere historie og jeg er lige i øjeblikket så træt af at tænke på den, at jeg ikke kan overvinde mig til at skulle fortælle nærmere om det lige nu. Måske jeg en af de nærmeste dage kan få tid og energi til det. Kun så meget kan jeg sige dig, at jeg beder til gud om at ikke nogen eller noget kan få mig til at svigte den holdning, jeg har besluttet, selvom jeg skulle blive ruineret derved. Jeg kan så dårligt forklare dig, hvor vigtigt det er for mig og hvor langt mere tilfreds jeg ville være ved at blive ruineret end

ved at svigte mig selv, men måske hvis du kunne komme hjem min dreng, jeg kunne få dig til at forstå det.

Måske kommer der så bedre tider, så du kan føre dine studier til ende og få den eksamen. Der er folk, der er stærkere end os, Andreas, og de har magt til at gribe ind i vort liv og tage vort arbejdes udbytte fra os, men de må ikke få magt til at gøre os til pjalte og hvis vi står fast, vil det heller ikke kunne lykkes dem.

Nu skal du ikke tænke for meget på det her, men kun passe dit arbejde, måske vil alt gå godt, jeg syntes kun at det var rigtigst, at du var lidt forberedt. Også fordi det er nødvendigt, at du ikke bruger flere penge end højst nødvendigt. Måske det hele i den sidste ende kan stå og falde med et par tikronesedler. Men hvordan det ellers kommer til at gå, lever vi jo videre og det er bedre at være fattig end at miste agtelsen for sig selv og det er jo muligt at krigen snart er forbi, det mener ihvertfald redaktør Jørgensen, og så kommer vel alting i lave igen. Sommetider har jeg en følelse af at jeg bærer mig tåbeligt ad, for på den ene side ved jeg jo så udmærket, hvordan livet og menneskene er og på den anden side træffer jeg dispositioner, der er i modstrid med denne viden. Men jeg har en sikker følelse af, at jeg handler rigtigt og jeg tror de menneskers liv er bedre, der handler således. I den sidste ende kommer det jo ikke an på hvorlænge man lever eller hvordan ens ydre kår former sig. Ja alt det her kan du vel ikke forstå, når du ikke kender sagen, men selvom du ikke gør det vil du give mig ret i, at det er bedre at være slået ud og sidde på en grøftekant end at være slave i et palads. Jeg skal nok forklare dig det nærmere i et andet brev.

Jeg håber at du ellers har det godt og at du er flittig og passer på ikke at rode dig ind i noget.

Kærlig hilsen

Far.

Under Stalingrads Ruiner, i Bombehaglen og mellem de kæmpendes Rækker lever endnu Byens civile Befolkning. Hvor mange der stadig er tilbage af de 450,000 Indbyggere, kan naturligvis ikke siges, men naar Kampen stilner af en halv Times Tid, saa vrimler det pludselig med menneskelige Skikkelser, der kryber frem fra deres underjordiske Skjul og haster af Sted med et Par Spande for at hente Vandforraad til den kommende Dag. Tidt staar Dampen fra en mager Melsuppe op fra en Lejrovn, der staar skjult i en Have eller gemt bag en sønderskudt Mur. Men straks, naar Artilleriilden igen tordner løs, er alle disse Stakler med ét fejet bort fra Jordens Overflade.

20. BILLEDE

Bridgespilleren.

Jeg holder meget af at spille bridge og jeg tror ikke nogen vil modsige mig, når jeg hævder at jeg mestrer dette spil ganske godt. Ikke sådan at jeg driver det som videnskab, jeg har ganske vist læst en del bøger om dette spil, men det er min opfattelse, at den levende evne knuser alle teorier.

Denne levende evne er min force i dette spil som den er det i livet. Heller ikke i livet gælder nogen teorier. Ingen lærebøger kan gi anvisning på, hvorledes man opnår rigdom og magt, man kan måske lære at blive en velafrettet funktionær, en respekteret kontorchef, en korrekt departementschef, en særdeles respektabel præst, men den egentlige succes, den der tilfredsstiller det centraleste og primitiveste begær, lærer man ikke i bøgerne. Blandt andet af den grund, at de der skriver disse bøger, ikke har og ikke kender disse egenskaber. Ellers ville de foretage sig noget andet end at sidde og skrive den slags bøger. Og om man tænkte sig, at et menneske udrustet med disse vitale egenskaber og en passende erfaring for deres tillempelse til dagens krav af en eller anden pudsig grund gik hen og skrev en sådan bog og bogen var sanddru og talt af hans hjertens mening, ville folk blive forfærdede ved at læse den. Man kan måske finde tilløb til sådanne bøger, men på de afgørende områder maskerer skribenten sig alligevel, svøber tingene ind i nydelig filosofi eller det blir til memoirebøger med letgennemskuelige motivforfalskninger.

Nu vil mange måske hævde, at tilegnelsen af den egentlige litteratur, der vel nok bibringer en en udvidet forståelse af livet og menneskene, ville øge ens muligheder for at tilfredsstille sit begær, ville øge ens muligheder for succes i forretninger, såsandt som kendskab til marked og materiale og menneskekundskab er vigtige egenskaber hos en forretningsmand, – en påstand, jeg forøvrigt fornylig har set fremsat et så morsomt sted som på omslaget af den amerikanske udgave af Steinbecks novellesamling, bøger kan, – siger dette omslag, – styrke Deres sociale anseelse ved at give Dem en solid baggrund af kultur og de kan hjælpe Dem til succes i forretninger. Men denne pudsige påstand holder ikke stik, jo mere viden man tilegner sig om livet og menneskeheden, des mere angribes man i sin livsstyrkes inderste nerve, kalkuleringens talkolonner og statistikkernes kurver blir til menneskeskæbner og man svækkes i sin evne til at disponere, der bør være videnskabelig og ubønhørlig. Hvordan skulle man kunne spille bridge på fornuftig måde, hvis man fik at vide, at de medspillendes tab ville ødelægge deres skæbne.

En virkelig dygtig forretningsmand lader sig ikke besvære af den slags spekulationer, højst kan han anlægge dem på sit private forhold til medmenneskene og som konversationsstof. Forretning som jeg opfatter den og driver den, er nøgtern videnskab og det er kortsynet at gøre forretningsmanden ansvarlig for de menneskeskæbner, hans dispositioner knuser. Lige så lidt som man kan gøre en general ansvarlig for sine soldaters død. Hvis man endelig vil gøre nogen ansvarlige, må det være soldaterne, der ikke nægter at lystre hans ordrer.

Sålænge en forretningsmand holder sig indenfor lovens rammer, er det billig moraliseren at anke over hans dispositioner, hvis man ville anke måtte det være over lovene, der giver spekulanten så frit spillerum. At man samtidig gør forretningsmanden ansvarlig for de almene goder, hans dispositioner vitterligt kan medføre, er naturligvis ligeså kortsynet, men det ville være umenneskeligt at forlange, at forretningsmanden skulle protestere mod denne misforståelse, der er ham så bekvem og moralsk synes at legalisere de øvrige sider af hans gøren og laden.

Hvis jeg skulle give mig til at spekulere over de ulykker, mine dispositioner antagelig har medført for mange mennesker, ville jeg ikke kunne sove om natten, men det ville også være urimeligt og tåbeligt af mig om jeg gjorde det: hvert eneste levende menneske er i sin daglige færden årsag til ulykker uden at vide det, det er livets lov, vi puffer til hinanden fra fødsel til grav for at komme til at sidde der hvor der er lunt og hvor der er føde. Det er tåbeligt at bebrejde de livsdygtige og gøre dem ansvarlige.

Jeg husker en lille historie om Voltaire: En tigger kom til ham og da Voltaire, der åbenbart har været en nærig rad, nægtede at åbne pungen, bebrejdede tiggeren ham det. "Hr. Voltaire," sagde tiggeren, "tænk dog på, at vi andre også skal leve." Hvortil Voltaire svarede, at det indså han aldeles ikke nødvendigheden af.

Jeg har forstået historien sådan, at det virkelig er et spørgsmål, om den livsudygtige kan påberåbe sig en eksistensberettigelse. Lad os passe vore sager og slippe for al kedelig moraliseren. Det er et forfængeligt håb at man skulle

kunne forbedre de enkelte individer derhen, at de ikke udnytter hinanden, det har den kristne morallære forsøgt gennem totusind år og jeg øjner ikke skygge af resultat. Det skulle da være det, at de udbyttede fromt finder sig i tilstanden i overensstemmelse med denne ydmyghedens og tolerancens lære. Skal jeg være ganske ærlig har jeg mere sympati for arbejderbevægelsen, der ikke påberåber medlidenhed og forståelse, men arbejder på ved magt og lov at forhindre udbyttelse.

Jeg elsker at fiske. Selvom jeg sjældent har noget særligt ud af det. Måske det er fordi jeg holder af ensomheden og derude fornemmer en tilværelsesform, der forenkler problemerne. Måske er det fordi jeg til daglig er så omgivet af tal og beregninger, at det gir mig en central og enkel livsfølelse at holde en sprællende fisk i hånden og knuse dens hode mod toften. Det er så velgørende enkelt. Man træffer sine dispositioner og når de fuldbyrdes har man resultatet i hånden til at ta og føle på. En fisk er ikke en ompostering, men et håndgribeligt resultat. Det ligesom gir mig nyt liv i mine indtørrede og komplicerede begreber, det forenkler og gir ny kraft og en herlig primitiv fornemmelse af livets væsen.

STANDARD OIL FAAR OLIE-MONOPOL I TYRKIET

Overenskomst afsluttet i Gaar

ANKARA, MANDAG MORGEN

Det tyrkiske Oliemonopol vil i Dag overgaa fra Staten til det amerikanske Olieselskab, Standard Oil.

Gennem længere Tids Forhandlinger naaede Regeringen og Selskabet i Gaar til en Aftale, som vil blive undertegnet i Dag, og som betyder, at Standard Oil for Fremtiden faar Monopol paa Salg af Petroleum, Benzin og andre mineralske Olier i Tyrkiet.

(S. T. B.)

21. BILLEDE

Jesus i Eskildsgade.

Endnu mens det regner, trænger det stærke, smukke lys gennem skydækket, et forunderligt lys der gir gadebilledet dybe og varme farver, husenes mursten blir så gule og røde at de lyser op, postbudets jakke og de sorte våde skifertage, butikkernes skilte, menneskenes ansigter, den blanke asfalt, sporvognene, børnenes tøj, alting får så rene og bløde farver. Men særlig får husenes sten og menneskenes ansigter en varm og ren lød, i de minutter dette lys varer synes alle mennesker at være smukke. Solskin gør farverne hårde og tørre, morgenlyset er grelt og skarpt, solfaldsskæret svøber mennesker og huse i en rødmende og forløjet dis, men dette eventyrlige lys alene gør tingene klare og varme. Kun en septemberdags stærke lys og rene luft kan gøre ting og mennesker så smukke. Se Agnetes smukke og varme ansigtshud og studentens blå skjorte, se huden på hans hånd der er varm og lysende. Det regner spredt endnu og himlen er grå, men luften er fyldt med varmt lys. Enkelte står endnu i læ i porte og under markiser. Kasserne udenfor en grøntforretning er våde, kørvelen er våd og grøn, gulerødderne er røde med saftige grønne toppe. Der kommer en dame med en blå paraply; der har aldrig i verden været noget mere blåt end den paraply.

– Kom, vi skal denne vej –, sir studenten og tar Agnete lempeligt under armen. Man skal ikke ta piger under armen, de kan godt gå selv, men Agnete er fra landet og er vel desuden

opspændt og nervøs. – Er du bange? – spør han. Hun ser på ham fra siden og smiler lidt, ryster på hodet, men sir så, at jo, lidt bange er hun. Da de drejer af fra Vesterbrogade spør hun om manden virkelig hedder Jesus. – Næ –, svarer han, det er bare noget de kalder ham. Han hedder nok Jens eller sådan noget, men folk har altså fundet på at kalde ham Jesus, det er nok nærmest for spøg. – Derhjemme var der en frelserofficer, de kaldte for Pølsejesus, – oplyser hun fornuftigt og alvorligt.

Det smukke lys er borte og det er begyndt at regne stærkere igen. Nu er de nede i sidegaderne.

De går længe uden at tale sammen.

Gaden er mørk og det regner en tæt, fin regn.

– Jeg skal nok betale dig pengene tilbage, når jeg får tjent nogen sammen. –

– Tænk ikke på det –, svarer han. Hvis du engang får rigeligt kan du jo gøre det, ellers er det ligemeget. –

De drejer om et hjørne og kommer ind i en lille smal gade.

Han sagtner farten og ser efter husnumrene.

– Er det her? –, spør hun beklemt.

Han mener, det er længere nede. Lidt efter standser de og han gentar sine formaninger. Det hele er ikke så farligt. Han har nøje undersøgt, at det er en mand, der har gjort det i mangfoldige tilfælde og aldrig har haft uheld. Såvidt man ved da. Når hun kommer hjem, skal hun gå i seng og imorgen tidlig skal hun bare sige hun er syg. Hun skal sætte sig imod, at de henter læge og sige, at det ikke er noget videre, og at hun nok kan stå op imorgen. Hun skal prøve at få lov at holde sengen i nogle dage uden at de henter læge. Hvis det skulle blive galt, må de hente læge. Når lægen kommer skal hun sige, hvorlangt hun

var henne, og at hun vist har forløftet sig. Og det skal hun holde fast ved, hvis hun kommer på hospitalet. Husk det nu. Hun nikker og det er let at se, at hun er bange.

Han spør hende endnu engang, om hun ikke hellere vil lade det gå sin gang og føde barnet. Der er jo ingen skam ved det nutildags og når hun først har fået barnet vil hun være glad for det. Måske hun kan få arbejde et sted, hvor hun kan ha barnet hos sig.

Hun ryster energisk og alvorligt på hodet. De er standset udenfor en opgang. Hun har gennemtænkt det hele hundrede gange, sir hun, hun har været ved at blive skør af at tænke. Hun sir, at når hun blir gift, vil hun ha et barn. Det er umuligt som det er nu, både for hende og barnet, hvis hun får det.

– Jeg går med op –, sir han. – Jeg vil se til at det går renligt til. Hvis det gør det, er det ufarligt, når bare manden er dygtig. –

– Du må ikke se på det –, sir hun.

– Nej –, svarer han, – jeg ser bare efter at alt er som det skal være og så venter jeg ude i køkkenet. –

Han ser på sit armbåndsur og sir, at så må de hellere gå op.

– Vent lidt –, sir hun og blir stående. Hun står og ser lige frem for sig.

– Vil du hellere la være –, sir han.

– Nej –, hvisker hun og går foran ham ind ad døren.

Efterår .. 42.

Det regner meget i dette efterår. Meget af kornet er stadig ikke kommet i hus. Landmanden har spredt negene ud på marken og de er så nogenlunde blevet tørre, så trækker det sammen, luften mørkner og en ny bløder gennemvæder alt, negene sættes igen i traver for to dage efter igen at blive spredt ud. Alt det forgæves arbejde sluger de kostbare arbejdstimer og man kommer bagefter med alting. Der er nu det stykke, der er lagt ud til hvidkålsfrø, de planter skulle forlængst være tyndet ud men dagene går, planterne vokser sig stadig større og ukrudtet omkring dem skyder i vejret, så det er en ynk, pløjningen blir også udsat så man blir nødt til at stryge den ene efterårspløjning.

Stærene samler sig i store flokke og træner til afrejsen. Der er flokke så store, at de på afstand ser ud som mørke skyer.

Det er et godt stykke hen i September. Bladene hænger tørre og raslende på vejtræerne og markvejene er pladrede og opkørte.

Solen står op klokken syv og går ned klokken nitten.

Dagen er aftaget med fem timer og syvogtyve minutter.

Det bærer mod den fjerde krigsvinter. Det bærer mod den store afgørelse; nøden gnaver stadig nærmere hjerteroden. Beroligende stemmers blide musik afbrydes brat og disharmonisk af alarmerende statistikker. Luftalarmerne blir hyppigere.

Blomsterne ved fabriksbygningens mur er visnede og sundets vand er mørkt med små, hvide bølgetoppe.

Aftnerne blir lange.

Nu er hyldebærrene sorte og tunge og æblerne falder til jorden med små dumpe smeld.

Af og til blæser det op. Som forvarsel om efterårsstormene. Trætoppene gir sig for vinden og røgen fra fabriksskorstenene står strid ud i luften. Som vimpler i storm.

Om "Den guddommelige hverdag"

Forfatter: Mogens Klitgaard (1906-1945).
Org.udgave: Mogens Klitgaard: *Den guddommelige hverdag*. Povl Branners Forlag, København 1942.
Denne udgave baseret på: Mogens Klitgaard: *Den guddommelige hverdag*. Carit Andersens Forlag u.å.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Retskrivningen i bogen er nænsomt ændret mod det nutidige (aa til å, kunde/skulde/vilde til kunne/skulle/ville), tydelige stavefejl og inkonsekvenser i stavemåder er rettet, men i øvrigt er forfatterens særegne retskrivning (fx. er de manglende store førstebogstaver i navneord, undtagen ugedage og månedsnavne, Klitgaards egen) respekteret.
Forside: Ukendt fotograf: *Vesterbrogade oktober 1940*. Original i Københavns Stadsarkiv, Stadsingeniørens fotosamling.

ISBN 978-87-7628-307-0
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-448-1 (Ølstykke 2016)

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk